

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

23.-24. szám, 2018. március-április

Keresztény szellemiségű havilap

Kalotaszeg legrégebbi temploma, a gyéromonostori református templom (XII. század)

Igemorzsák

A vidám elme (2. rész)

„A vidám elme jó orvosságul szolgál...” (Példabeszédek 17:22)

Egy keresztény szerzőtől a következő gondolatot olvastam:

„Sokan az élet nagy küzdelmeiben elfáradtak, elcsüggedtek, pedig őket egy szíves, bátorító szó, erősí-

tette, győzelemre segítette, volna. Nem is tudjuk, hogy gyengéd, szíves szavaink, vagy a Krisztus lelkületével nyújtott segítségünk milyen hatásosak. A tévedőket csakis a szelíd, gyengéd szeretet lelkületével igazíthatjuk útba, csakis így segíthetünk rajtuk.” (Ellen G. White, My Life Today, 235. oldal)

Próbáljunk tehát minden durvaságtól, meggondolatlan, nyers szótól távol tartani magunkat, arra törekedve, hogy senkit meg ne bántunk.

Ugyanakkor, mi se legyünk sértődékenyek! Erre tanít a megbocsátó Jézus példája.

(folytatás a 2. oldalon)

Igemorzsák

A vidám elme (2. rész)

(folytatás az 1. oldalról)

Másrészt engem jó édesanyám példája is mindig erre bátorított.

Ha megbánt is valaki, mi csupán szeressük őt, továbbra is. Szeressük őszintén, és imádkozunk érte. Egy vers sorait idézném most:

„Ha egy-egy szó könnyelműn
kimondva,
Téged megüt és szíven talál:
Ne bánts d azt soha, aki mondta,
Talán leül - és magába száll.
S ha látod bűját, néma bánkódását,
Vagy mint teszi dacossá büszkeség,

Csókold meg őt, minden bűt
feledve,
Hadd ragyogjon rád újból borús
lelke,
Mint eső után a szivárványos ég!

(Ismeretlen szerző verse)

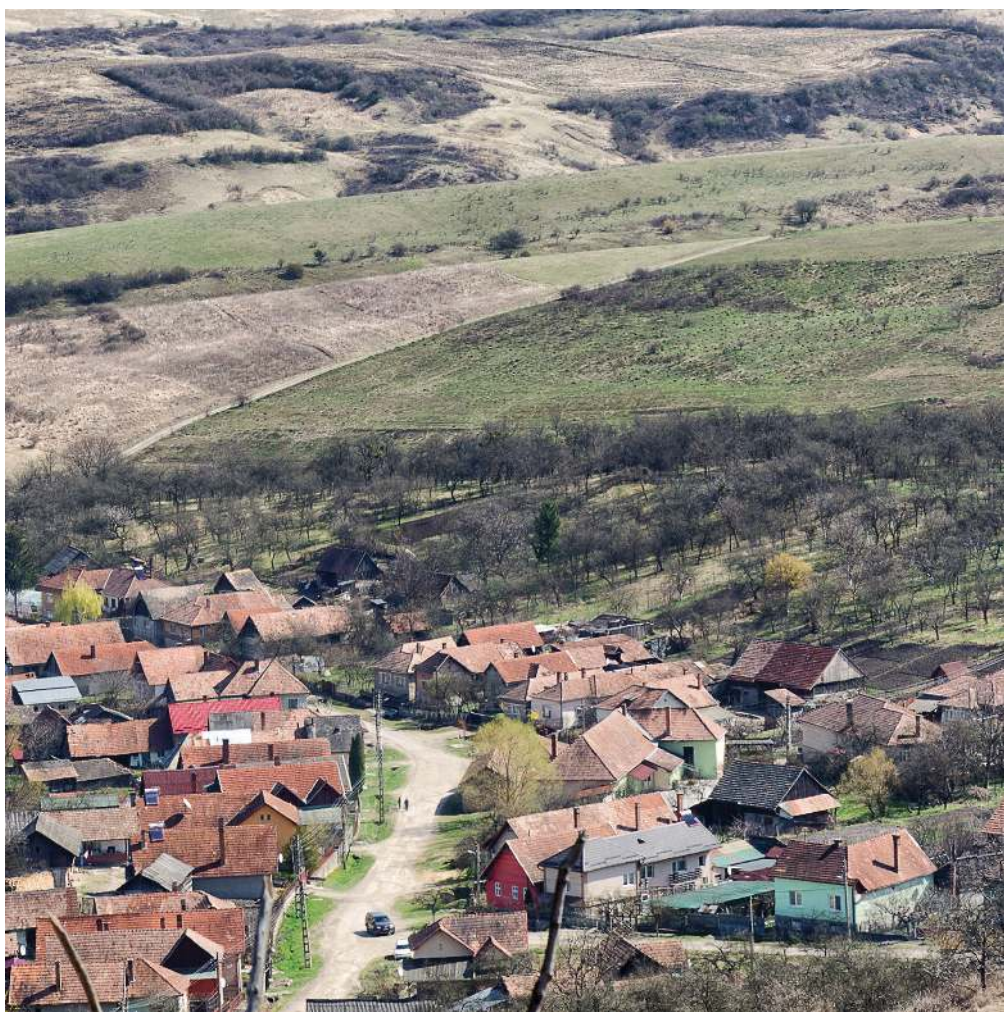
Ha képesek lennénk (vagy válnánk) arra, hogy a nekünk állandóan ártót szeressük, akkor ezzel elsősorban önmagunkkal tenénk jót. Ezen hozzáállás áldást von maga után. Ekként Jézushoz hasonlítanánk, aki Dante szerint minden „minden udvariasság fedelme.”

Tartalom

Kalotaszeg Reménye

23.-24. szám, 2018. március-április

Igemorzsák.....	1
Egészségünk	4
A hónap receptje	7
A kereszténység története (5. rész)	8
Történelmi szótár.....	17
Kalotaszegi Istenes vers.....	23
Tudtad-e?	32
Kalotaszegi Mese	41
Kalotaszegi Angolóra	42
Kiemelt hírek.....	46
Hibakiigazítás	48
Hirdetések.....	48

Még a nagybetegek esetében is észrevették, hogy az együttérzés és a tapintat sokszor többet használ, mint a legjobb – ám érzéketlenül, közömbösen végzett – kezelés.

Mindig, mindenkihez legyünk kedvesek, jóindulatúak. Neveljük szívünket és nyelvünket Isten utolérhetetlen szeretetének dicsőítésére! Legyünk hálások minden reggel amiért megőrzött minket, azért, hogy új napra viradhattunk és erőt ad ma is kötelességeink elvégzéséhez.

Legyünk áldássá a körülöttünk élők számára. Ha esetleg úgy érezzük, bizonyos pillanatokban híján vagyunk a jókedvnek és boldogságnak, igyekezzünk ne vetni árnyat mások életére is. Isten erőt ad a próbák elviselésére, a csalódások elszenvadására.

Váljon meggyőződésünk, hogy Ő soha nem hagy ma-

gunkra. Így hát törkedjünk arra, hogy másokat ne szomorítsunk meg bajainkkal, tudván azt, hogy „azoknak, akik Istent szeretik, minden javokra van...” (Róma 8:28)

Ugyancsak Pál más helyen így szól:

„... mert én megtanultam, hogy azokban, amelyekben vagyok, megelégedett legyek.” (Filippi 4:11)

Ami pedig a kapcsolatainkat illeti:

„Atyafiúi szeretettel egymás iránt gyöngédek, a tiszteletadásban pedig megelőzők legyetek.” (Róma 12:10)

Péter apostol erről így tanít:

„Végezetre pedig mindnyájan legyetek egyértelműek, rokonérzelműek, atyafiszeretők, irgalmasak, kegyesek, nem fizetvén gonosszal a gonoszért, avagy szidalommal a szidalomért, sőt ellenkezőleg: áldást mondván, tudva hogy arra

hivattatok el, hogy áldást örököljétek.” (1 Péter 3:8-9)

Végül pedig, életünk útján, még ha próbákkal is küzdünk, vesszen az alábbi gondolat:

„A tegnap már elmúlt,
A holnap még nincs itt,
Ma segít meg az Úr!”

Bármilyen történjék életünkben, bízzunk az Úrban és szeressünk mindenkit. Ne engedjük hogy ebben valaki vagy valami megakadályozzon.

Ezt kívánom szívem mélyéből minden egyes kalotaszeginak. Ámen.

Simon Iluska,
nyugdíjas, Türe

Magyarbikal: tavaszi panoráma

Egészségünk:

Tudományos és tudománytalan vegetarianizmus

Az osztályozás nehézségei

Habár egyértelműnek tűnik, mi a vegetarianizmus, mégis tisztáznunk kell valamit: a vegetáriánus étrend gyakran valamilyen eszmerendszerhez, világnézethez kapcsolódik. A táplálkozástudomány szerint azonban vegetáriánus azt jelenti: "húst nem fogyasztó", függetlenül a szó eredetétől, a kapcsolódó világnézettől és az étrend többi jellemzőjétől.

A fennebb leírtak szerint tehát vegetáriánus az is, aki húson kívül bármit megeszik, és az is, aki csak japán kristálygombáról leszűrt mágnesezett vizet iszik, de arról is éppen le akar szokni, mert számára a szférák rezgése bőven elég energiát gerjeszt. Az is vegetáriánus, aki húsz éve csak banánt és tejet fogyaszt, mert nincs kedve ételkészítéssel és mosogatással bajlódni, és az is, aki kizárólag rántott sajttal eszi a szalmakrumplit, mert nem szereti a húst.

Egyesek szerint mindent nyersen kell fogyasztani, mások szerint minden gabonát csak csíráztatva. Van, aki szerint a hús azért rossz, mert túlságosan megnöveli a yang energiát. Vannak, akik a hússal együtt a tudományos orvoslást is visszautasítják, azonban vannak olyanok is, akik pontosan a tudományos kutatás eredményeire hivatkozva tartózkodnak a húsevéstől, vagy pedig arra hivatkoznak, amit Isten Édenben elrendelt.

Az említettek egytől egyig vegetáriánusok. Ezért a klaszszikus rendszerezés, amely csupán szigorú vegetáriánusokat és ovo-lakto-vegetáriánusokat különböztet meg, túlságosan leegyszerűsíti a helyzetet.

Miért nem fogadja el sok orvos a vegetáriánus étrendet?

A vegetarianizmus hirdetői között – sok, tudományosan jól képzett és helyes erkölcsi nézeteket valló ember mellett – szép számmal akadt ugyancsak sok, az orvos szemével nézve kétes alak is.

Mai napig is érvényes, hogy a vegetáriánusoknak talán nagy része lesújtó véleménnyel van a részben gyógyszergyárak csicskásává vált modern orvostudományról, és ezt a nézetét kifejezésre is juttatja. Az orvos ezt még megértené, mert ő tudja a

Napjainkban, egészségük érdekében, egyre többen folyamodnak táplálékkiegészítőkhez és zöldség-lé-kúrákhoz

legjobban, hogy a kritika részben jogos, de persze sérti, hogy a tudomány jó oldalát nem akarja látni a másik. (Ha autóbalesetben összetörnek a csontjai, nem almaecetes vagy pi-vizes borogatást tesz magára, hanem berezelve várja a rohammentő-
söket, akik arcán oxigénmaszkkal, vákuumágyban, bekötött perfúzióval viszik a traumatológiára. Ilyenkor nem szidja a tudományt, ugye?) Szóval az orvos észreveszi, hogy a vegetáriánus elfogult, ellenséges, érvei nem objektívek, áltudományos eszmefuttatásai közé ráadásul még valami zavaros filozófiát is kavar – és az orvos véleményét akár előre borítékolni lehet.

A spekulációk – a vegetarianizmus ellenrekláma

Nézzünk egy példát: egy népszerű vegetáriánus könyv szerzője szerint a szénhidrátok emésztéséhez lúgos gyomornedv termelődik, míg a fehérje emésztéséhez savas. Hogy ideológiája tudományosan kellőképpen megalapozottnak hasson, azt is elmondja, hogy „a zöldség molekulákból áll, de persze, csak ha az nyers, mert fontos, hogy élő enzimeket együnk.” Az orvos szemével nézve ez ostobaság. Még ha tanárainak, kutató kollégáinak nem is hinne, valamikor laborgyakorlatokon a saját szemével láthatta, hogy a gyomorsav hogyan működik. Tényként kezeli, hogy gyomorlúg nem létezik, és úgy tudja, hogy a testidegen enzimek mindenképpen működésképtelenné válnak az emésztés során. Valamint, még ha nem látja is a saját szemével, de teljesen biztos benne, hogy a murok még akkor is molekulákból áll, ha megfőzik. Sőt abban is, hogy nem csak a zöldség áll molekulákból. Legyint

tehát az egészre, látva, hogy nincs is kivel tárgyalni. Ha pedig ráadásul olyan páciense is volt, aki súlyos állapotba került a helytelenül összeállított vegetáriánus étrend miatt, nem kell csodálkozzunk, ha nem lesz elragadtatva a vegetáriánus eszmétől.

Néhány tudománytalan elképzelés, amely a vegetarianizmusnak rossz hírét kelti

Áltudományos elméletek

A nem megfelelő vegetáriánus étrendek spekulatív elméletekre alapoznak. Lássunk ezekre néhány példát:

➤ *Csak a működő enzimeket tartalmazó táplálék egészséges. A hőkezelés ártalmas, mert elpusztítja az enzimeket.* (Ernst Günter, *Hrana vie'*).

Cáfolat: a táplálékban levő enzimek nem őrzik meg működőképességüket, miután a gyomorba kerültek. A gyomorsav elpusztítja, a hasnyálmirigy váladéka pedig elemeikre bontja őket. A bélből csak alkotóelemeik, az aminosavak képesek felszívódni.

Következmény: a nyers étrend, a gabonafélék hőkezelésének a mellőzése nyers, hidrolizálatlan keményítő megevéséhez vezet. Ez nem emésztődik meg, és erjedéssel vastagbélhurutot (fermentációs kolitist) okozhat.

➤ *A fehérjék emésztéséhez savas emésztőnedvre, a szénhidrátok (cukor, keményítő) emésztéséhez lúgosra van szükség.* (H.&M. Diamond: *Fit for life*)

1 A könyvet tudomásunk szerint magyar nyelven nem adták ki; címe német eredetiben „Lebendige Nahrung” (a.m. „élő táplálék”). Románul két címen is megjelent: „Hrana vie” illetve „Comorile științei privind sănătatea” (Sz. O.).

Ernst Günter (1910-1990), svájci származású orvos, a nyerskoszt úttörője, és 1970-ben kiadott könyve, a *Lebendige Nahrung*

Cáfolat: A gyomornedv savas, mivel a gyomornyálkahártya sósavat termel; ezzel szemben a hasnyálmirigy váladéka lúgos, mivel a hasnyálmirigy bikarbonátiót termel, ami a vékonybélbe kerül. Az emésztőcsatorna tartalma a gyomron és a vékonybélben is, tehát mindkét közegen keresztülhalad. Még egyetlen kutató sem talált gyomorlúgot meg hasnyálmirigysavat.

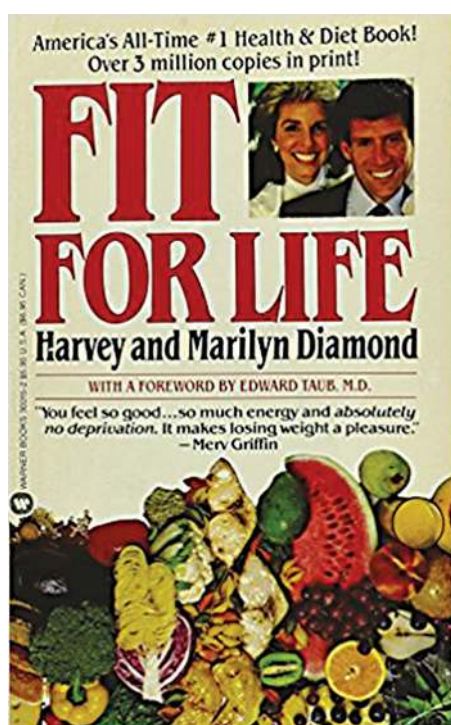
Következmény: ez az elképzelés a hüvelyesek és a gabonafélék tiltásához vezet, mert ezek mind szénhidrátot (keményítőt), mind fehérjét tartalmaznak – „ez megzavarja az emésztést”.

➤ *A reggeli zavarja a kiválasztás folyamatát* (H.&M. Diamond: *Fit for life*, „Testkontroll”)

Cáfolat: Ilyen jelenséget nem írtak le.

Következmény: a reggeli elhagyása, bőséges vacsora. Tanulmányok szerint a reggeli elmaradása a testi és szellemi teljesítőképesség csökkenéséhez vezet, a legaktívabb napszakban. A bőséges vacsora éjszakai vércukorszint növekedést okoz, ami az egész anyagcserét érinti.

Harvey és Marilyn Diamond nagy sikere, 1985-ben kiadott könyve, a *Fit for Life* (kb. *Életre alkalmasan*)

Vegyük észre, hogy a fennebb idézett spekulatív elképzelések tulajdonképpen a táplálkozástudomány legfontosabb ajánlásait támadják: a bőséges gabona-termék és rendszeres hüvelyes fogyasztást. A hüvelyesek kizárása megnehezíti a megfelelő tápanyagtartalmú szigorú vegetáriánus étrend megvalósítását, hiszen vegetáriánusoknál a hüvelyesek jelentős fehérjeforrást képeznek.

Helytelenül használt tudományos kifejezések

Azok az eszmerendszerek, amelyekre a helytelenül összeállított, hiányos étrendek támaszkodnak, gyakran helytelenül alkalmazzák a természettudományokból átvett kifejezéseket. Például az energia helyes meghatározása: a testek munkavégző képessége, amely mérhető vagy kiszámítható. Egyes okkult jelenségeket azonban helytelenül, erőltetett módon energiának neveztek el, így született meg a „bio-energia” fogalma. Ha étrendünk összeállításakor nem tudatosítjuk a két fogalom közötti különbséget, és elfogadjuk azt, hogy egyes étrendek „energiát adhatnak” még akkor is, ha energia (kalória) tartalmuk a szó kémiai értelmében nem megfelelő, akkor ennek egy idő után például izomtömegcsökkenés vagy hiánybetegség lehet a következménye.

Az étrend az áruterjesztésre is ürügy lehet

Gyakran egy-egy étrendtípus nem más, mint egyes termékek terjesztésének többé-kevésbé leplezett eszköze. A vegetáriánus étrend arra utal, hogy követője szeretne tenni valamit az egész-

ségéért. Ezért nem is meglepő, ha sok vegetáriánus kísértésbe esik, hogy mindenféle „egészséges” terméket alkalmazzon. A termelők nagyon jól ismerik a jelenséget, és jól ki is használják azt. **Az ügynökök bizonygatják, hogy az általuk terjesztett táplálékkiegészítők nélkül semmi esélyünk egészségesnek maradni.** Termékeik különböző egzotikus növény- és gyümölcs-készítmények, teák, olajok, vitaminok, ásványi anyagok. Természetesen ezek közül egyeseknek valóban nagy tápértéke lehet, de általában magas áruk miatt nem éri meg alkalmazni őket, mert ugyanannyi pénzért az illető hatóanyag mennyiségének a sokszorosát lehet beszerezni más forrásokból, olcsóbb és ugyanolyan egészséges táplálékokból.

Hiányos étrendek

Ismertek olyan esetek, amelyekben csecsemőket csak gyümölcs- és zöldséglével tápláltak, amíg súlyos hiánybetegség, protein-energia malnutritio alakult ki náluk; esetek, amelyekben a B₁₂-vitaminhiány következtében vegetáriánusoknál súlyos vérszegénység lépett fel, és neuropátia: egyes testrészeket, testtájékokat

Figyelem!

Ez év május 25-27 között (péntektől vasárnapig) kárpát-medencei vegetáriánus találkozó lesz Széken, ahova várjuk mind a már vegetáriánusokat, mind azokat, akik egyelőre csak érdeklődnek ezen életmód iránt.

Meghívtak: Dr. Demény János (Gyula), Dr. Ósz Tibor (Mezőfele), és Szabó Attila lelkes (Balatonfüred).

*További információk a szerkesztőségi telefonszámon vagy e-mail címen. Minden erre vonatkozó anyag megtalálható a **www.facebook.com/vegetarianustalalkozo**, avagy a **www.kalotaszegremenye.ro** oldalakon (ez utóbbit az Események fejezetben).*

érő bénulások, érzékelési zavarok, végleges maradványtünetekkel. Annak ellenére, hogy a nem megfelelő étrendeknél a hiánybetegségek veszélye bizonyított tény, mégis sokan fanatikusan ragaszkodnak ezekhez, valamint az illető étrendhez kapcsolódó tudománytalan elképzelésekhez, és fölényesen, megvetéssel utasítanak vissza minden figyelmeztetést.

„Csodás” hatások

Vitán felül áll, hogy a jól tervezett, kellő időben alkalmazott

étrendnek sok betegségben igen látványos hatása lehet. Csodatevő képessége azonban nincs. Egyesek mégis csodaszerű hatást tulajdonítanak az általuk hirdetett étrendeknek – például képesnek tartják a rák vagy az 1-es típusú diabétesz meggyógyítására. A hiszékenyeknek keserű csalódásban lesz része, ha csodaétrendekben bízva elhanyagolják a tudományos orvoslás ajánlotta kezeléseket.

tarianizmus és a tudománytalan, vagy áltudományos spekulációkra alapozó étrendek közötti különbséget. A vegetáriánus étrend hirdetése, terjesztése a spekulációk és a vegetáriánus étrend hiányos változatai elleni harcot is jelenti, hiszen ezek valószínűleg csapást jelentenek a növényi alapú táplálkozás ügyére azáltal, hogy rossz hírbe keverik azt.

Dr. Szócs Ottó, Kolozsvár

Következtetés

Tudatosítanunk kell a kutatókra alapozó tudományos vege-

A hónap receptje

Lencsekrém

Negyed kiló lencsét néhány órára beáztatunk. Az áztatóvizet elöntjük, és a lencsét feltesszük főni annyi vízben, hogy jól ellepje. Ha félig megfőtt, sózzuk. Ha puhára főtt, leszűrjük, és kihűtjük (a leszűrt léből hagymával, egy kis apróra vágott levestzöldséggel, beleszagatott csipetkével, paprikás rántással és a végén beleszórt zöldpetrezselyemmel egy-két adag finom leves főzhető).

A lencsét összeturmixoljuk 1-2 kisebb főtt burgonyával, 1-2 apróra vágott hagymával, 2-3 evőkanál olajjal és 2 kanál aprított zöldpetrezselyemmel (ha szárított, 1 kanál elég).

Kenyérre kenve, pl. savanyúborkával fogyaszthatjuk. Jól lezárt edényben, a hűtőben max. 2-3 napig tárolható.

A lencse fehérjedús, tápláló, ősi magyar élelem. Számos nagyobb

élelmiszerboltban, áruházláncban kapható (Kaufland, Lidl, Profi, stb.).

Legolcsóbban, fél kg-os csomagolásban már 3-4 lejért kapható.

A nagy küzdelem

A kereszténység története (5. rész)

A Nyugat-Római Birodalom hanyatlása és a kora-középkor (a IV-VIII. század)

Nagy Konstantin halálát követően (337), a Nyugat-Római Birodalom egyre gyengült. Az aposztata (hitehagyó) Juliánuszon¹ kívül mindegyik Konstantint követő császár megkeresztelkedett, ám a római arisztokrácia tekintélyes része még jó ideig pogány maradt.

Aposztata(Hitehagyó) Juliánusz
római császár képmásával vert
római pénz

313-ban a mediolanumi rendeletben Konstantin törvényesítette a keresztény vallást, s így megszűnt a keresztények üldözése. Ekkor egy átmeneti időszak következett, amelyben a keresztény egyház, az uralkodók kegyét

1 Flavius Juliánusz, az Aposztata (331-363), egyes nyugati részek feletti uralom: 355-351 között, az egész birodalom császára: 361-363 között. Gyermekekorában ariánus nevelésben részesült, később azonban fokozatosan elhagyta a kereszténységet, és visszatért a görög-római hagyományokhoz. A perzsák elleni csatában vesztette életét, a Tigris folyó mellett.

élvezve, bizonyos megalkuvó politikába kezdett, engedményeket téve a pogányoknak azok megnyerése érdekében. A pogányok így valóban könnyebben elfogadták az új vallást, ám ekként számos pogány vallási elemhez ragaszkodó, azokat a keresztény tanítással összeolvasztó, csak félig-meddig megtért, vagy megtérletlen tömegek jutottak be az Egyházba. Ugyanakkor a pogány vallásokat továbbra is engedélyezték.

380-ban I. Theodoszusz császár, Gratiánusz és a kiskorú II. Valentiniánusz társcsászárokkal együtt végül kiadja a **thesszalonikai rendeletet**, melyben a niceai-konstantinápolyi hitvallású kereszténységet államvallássá nyilvánítja, ezzel egyidőben azonban minden más típusú ke-

resztényt eretneknek nevez, és egyúttal üldözéssel fenyeget. Íme a rendeletnek a bevezető utáni része:

„...Az evangéliumi doktrínának és az apostoli tanításnak megfelelően, hiszünk egy Isten-

I. Theodoszusz császár, a kereszténységet államvallássá tevő thesszalonikai rendelet kibocsátója

ben, aki Atya, Fiú és Szentlélek, kik egyenlők hatalomban és szent Háromságot alkotnak. E törvény követőit felhatalmazzuk arra, hogy katolikus keresztényeknek neveztessenek. Ám a többiek, mivel a mi meggyőződésünk szerint ők ostoba bolondok (dementes),

A mai Róma

határozatunk szerint a szegénytelenek „eretnek” névvel bélyegeztessék meg, és nem feltételezzük azt, hogy valaki is (titkos) összejövetelleiket gyülekezetnek (Egyháznak) nevezi. Ők el fogják szenvedni elsősorban az Isteni rosszallás fenyítését, másodsorban pedig a mi tekintélyünk büntetését, amelyet, a Menny akaratával összhangban, ki fogunk mérni rájuk.” (Codex Theodosianus, XVI. 1.2, angol nyelvű fordításból)

E szavakból az ariánusok rögtön megérezhették, hogy nehéz napok köszöntenek rájuk.

Mi történt? Csupán 67 évvel a 313-as türelmi rendeletet követően, az azelőtt üldözött egyház most maga is – a karhatalom révén – üldözővé válik.

Vagy: semmi sem változott? Csak ugyanaz a császári üldöző erő címkét váltott – és most már Jézus nevében – lesújtott azokra, akiket (talán jogosan) tévúton járóknak tartott?

De: egyáltalán van-e joga a szerető Krisztus követőinek üldözni bárkit is, aki másképpen gondolkodik (másként értelmez bizonyos bibliai ígéket) mint ők?

A hanyatlás

Azt, hogy a – legalábbis névlegesen – jórészt kereszténnyé vált Birodalom nem örvendett Isten áldásainak, számos jel mutatta. A korrupció és az elszegényedés tovább folytatódott. Az impériumot összetartó hadsereg fenntartása rengetegbe került. Ezért meg kellett növelni az adókat, és így a városok vezetői, a decuriók, inkább elszöktek az egyre növekvő terhek elől, s ugyanígy a túladóztatott iparosok és földművesek is valamely nagybirtokos szárnyai alá menekültek.

A gazdag földtulajdonosok ezen felül erőszakkal is növelni kezdték birtokaikat, elkergetve, vagy akár meg is ölve a kis gazdaságokkal bírót.

Számos nincstelenné vált ember rablóbandákba tömörült, melyek szél-tében-hosszában fosztogattak. Másrészt egyre nagyobb volt a határokon át betörő vándornépek veszélye is.

A birodalom területére fokozatosan betelepülő vagy az azt támadó barbár népek (úgy mint a germánok, osztrogótok és vizigótok, lombardok, vagy a nagy pusztítást okozó vandálok is) kezdetben jórészt a Szentháromság bonyolult bibliai igazságánál sokkal egyszerűbbnek tűnő, csupán az Atya istenségét valló ariánus kereszténységet fogadták el.

Az ariánus Wulfila püspök a gótoknak hirdeti az evangéliumot

Ezek a barbár (azaz nem római vagy görög) népek szinte önálló királyságokat alkottak a birodalom határain belül – pl. a germánok a latinokkal keveredtek össze, és a rómaiaktól végül szövetségesi státust nyertek. Ők már a IV. században politikai hatalomra tettek szert, és fokozatosan egy új, germán-latin európai kultúrát hoztak létre.

Másrészt, az ariánus kereszténységnek nem sikerült egy olyan szervezetet és központot megalapítani, mint a római-katolikusnak, és térítési politikája is kevésbé volt agresszív. Ekként a következő századokban az ariánus népek vallási szempontból nyugaton a katolicizmusba, keleten pedig a görög-keleti ortodoxiába olvadtak be.

395-ben, I. Theodoszusz császár halálakor a Római Birodalom végleg kettévált – keleti és nyugati részre. Ezután felgyorsult a

Wulfila

A gótok közt született (édesapja Kis-Ázsiából származó, rabszolgaként odahurcolt kereskedő volt), később Konstantinápolyban felszentelt, és a gótok közötti térítő munkára kiküldött Wulfila püspök (311-383) volt az, aki először fordította le a Bibliát egy, a latintól különböző nyelvre: a gótra. Sikeres tevékenysége során e pogány népet az akkori-ban II. Constantius és Valens császárok által is elfogadott arianizmusra térítette.

nyugati rész hanyatlása. Dioklétianusz császár 286-ban a birodalom székhelyét Rómából Mediolanumba (a mai Milánóba) tette át, és ez megmaradt egy időre a később kialakuló Nyugat-Római birodalom fővárosának is, hogy azután, 402-ben - a Nyugati Birodalom 476-ban bekövetkezett teljes bukásáig – Ravenna váltsa fel.

A vándornépek áramlása

Eközben a két birodalomrész versengő császárai egymás kárára egyezkednek az egyes vándorló népcsoportokkal. 410-ben Alarik király vezetésével az akkorra már ariánus (Szentháromságtagadó) kereszténységre áttért nyugati gótok (vizigótok) betörnek az Itáliai félszigetre, és beveszik, majd feldúlják Rómát – melyet addigra idestova 800 éve nem taposott ellenség lába. Ezután Galliába (a mai Franciaországba) mennek, és onnan behatolnak az Ibériai-félszigetre (a mai Spanyolország területére), és itt egy királyságot alapítanak. Ezen államot később

(711-719 között) meghódítják az Észak-Afrikából betörő muzulmán vallású mórók, és ekként jön létre majd a spanyol nép.

A germán szuévek Közép-Európából még a vizigótok előtt ugyancsak Galliába vándorolnak, és innen továbbssodródva ők is az Ibériai-félszigeten állapodnak meg, annak észak-nyugati részében, az Atlanti-óceán partján. Braga nevű városuk lesz az új állam fővárosa, és egyéb népekkel (ibérek, vizigótok, berberék, mórók, zsidók) keveredve megvetik a későbbi (a IX.-XII. században kialakuló) Portugália alapjait.

Braga nemsokára az ibériai katolicizmus központjává válik: a VI. században Brágai Márton püspök (520-580) az, aki a kezdetben pogány, majd ezután ariánus kereszténységet elfogadó szuéveket és vizigótokat a katolikus (a római püspök fennhatósága alá tartozó, és a

nikeai-konstantinápolyi hitvallást elfogadó) hitre téríti.

Burgundok, frankok, vandálok és mások

Az ugyancsak ariánus, germán burgundok a mai Svájcban, majd a Rajna völgyének gall részében telepedtek le.

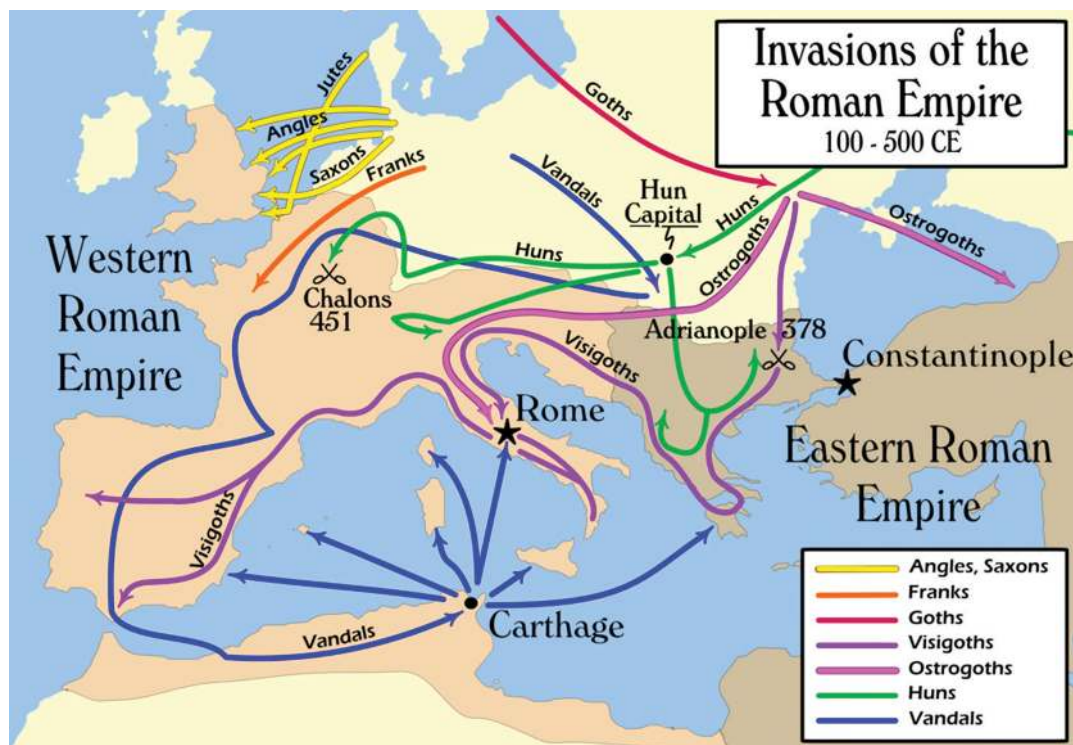
Egy másik germán nép, a frankok, Galliában alapítottak országot. Az angolok, a szászok és a

Gót király képmása a konstantinápolyi Nagy Palota mozaikján

jüttök 450-455 között áthajóztak Britannia szigetére, és nagyrészt elfoglalták azt, visszaszorítva a kelta britonokat, miközben északon megmaradtak a piktek.

Ezekkel egyidőben a vandálok az Ibériai félszigeten keresztülhaladva, átkeltek a Gibraltári szoroson, és 430-ban elfoglalták Rómának a gazdag, észak-afrikai tartományát, kényszerítve az itteni katolikus hitű lakosságot az általuk vallott arianizmus felvételére, miközben Itáliába is betörték, állandó fenyegetést okozva. A vandálok uralmának végül I. Jusztiniánosz bizánci, azaz kelet-római császár (482-565, uralom: 527-565) seregei vetettek véget, 534-re teljesen

A vándornépek betörése a Római Birodalomba (II-V. század)

szétszórva vagy megsemmisítve a népet.

A lombardok 568-ban átkeltek az Alpokon, és behatoltak Itáliába, sok kellemetlenséget okozva ezután Róma püspökeinek és az Itáliai félszigetet uralni próbáló bizánci hatalomnak.

A császári Róma utolsó évei

451-ben Attila király hunjai, számos szövetségesükkel együtt megütköznek a mai Franciaország (az ókori Gallia) területén levő Troyes melletti mezőn az Aetius hadvezér vezette rómaiakkal és azok szövetségeseivel (Catalaunumi csata). A harc döntetlenül végződik, és a rómaiak visszavonulnak. A következő évben Attila betör Itáliába, beveszi Aquileiát, és egészen Mediolanumig jut el. Azonban seregében pestisjárvány tör ki, és a bizánciak seregei is megtámadják, így fegyverszünetet köt a rómaiakkal. 453-ban pedig, azóta is találgatott okok miatt hirtelen meghal. A hatalmas hun birodalom – mely a Káspi-tengertől Galliáig terjedt – Attila fiainak testvérháborúja és a meghódított népek lázadása miatt hamarosan összeomlik. A hunok maradéka visszavonul a mai dél-országi sztyeppékre, ahol a következő évszázadokban beolvadnak egyéb népekbe.

Attila halálát követően a megkönnyebült III. Valentinusz Nyugat-Római császár még ugyanabban az évben kivégezteti befolyásos hadvezérét, Aetiuszt, mivel féltékeny volt az utóbbinak növekvő hatalmára. De nem sokkal ezután, 455-ben, őt is megölik ellenségei, közöttük nagy valószínűséggel (az Aetius meggyilkolásában is részt vevő) Petronius Maximus befolyásos patrícussal. A szenátus ez utóbbit már másnap császárrá választja, ám a

A Forum Romanum romjai az Adriai-tenger északi partján levő, 452-ben a hunok által elpusztított Aquileiában

meggyilkolt császár özvegye, Licinia Eudoxia – akit az új császár erővel feleségül vesz – bosszúból behívja az észak-afrikai vandálokat. Ezek közeledtére Petronius, akit testőrei is elhagytak, menekülni próbál, ám a felbőszült tömeg elfogja és megöli. Alig két és fél hónapig sikerült uralkodnia.

A Geiserik király vezette vandálok 455 június 2-án beveszik Rómát, és két héten át fosztogatják. Végül I. Leó pápa közbenjárására abbahagyják, és hatalmas zsákmánnyal térnek vissza Afrikába. Geiserik a császárnét, Eudoxiát magával viszi, annak

két lányával együtt, miközben Szicíliát, Korzikát és Szardíniát is elfoglalják.

A rómaiaknak ekkorra már csak a galliai hadtestük marad meg, Flavius Avitus hadvezér (magister militum) parancsnoksága alatt. Petronius halálát követően azonnal császárrá kiáltják ki a vizigótok, majd a gallok, s végül a római szenátus is.

Avitus császár a maga helyébe a germán (szuáv)-gót származású Flavius Ricimert nevezi ki magister militum-nak.

Ricimer sikeres hadvezér: két győzelmet arat a vandálok felett, egyszer szárazföldön és egyszer tengeri csatában, Korzika partjai mellett.

Eközben a nép elégedetlenkedni kezd a rossz gazdasági állapotok miatt, és kikövetelik Avitus vizigót testőrségének elbocsátását.

Ricimer kihasználja ezen állapotokat, és 456 őszén fellázad a császár ellen. Ez kénytelen elmenekülni Rómából, ám hamarosan sereget gyűjt, és Piacenzánál meg-

Flavius Avitus császár képét viselő arany solidus

Ravenna napjainkban

ütközik Ricimer sokkal nagyobb haderejével. Ez utóbbi győz, és egyelőre megkíméli Avitus életét, majd végül, máig sem tisztázott körülmények között, megöli.

Flavius Ricimer barbár származása és ariánus hite miatt nem reménykedhetett a császári trónban, ám 456-tól kezdődően egészen a 472-ben bekövetkezett haláláig, miközben ellenségeivel küzd a hatalmon maradásért (Ravennában), több báb-császárt ültet a trónra.

Ricimer halálát követően még három császár következik: Olybrius, Glycerius, és Julius Nepos. Ezen utóbbi uralmát 474-480 között számítják, azonban itáliai hatalmát már 475-ben megdönti Oresztész hadvezér, aki ezután fiát, a 14 éves Romulus Augustulust ülteti a birodalom trónjára, míg Julius Nepos egyéb területek (pl. Dalmácia) felett uralkodik tovább.

Ezért a történészek jórésze a fiatal Romulus Augustulust tekinti

az utolsó nyugat-római császárnak.

Eközben az egykori nagy birodalom recsegő-ropogó itáliai maradványára rátör a szkír² származású Flavius Odoaker vezette germán törzsek koalíciója. Oresztészt megölik, Odoaker pedig a fiatal Romulust egy campania-i palotába számúzi, ahol ezután még több mint 30 éven át, 507-ig békében tovább él.

Tehát, az utolsó nyugat-római császárt, Romulus Augustulust, annak csupán tíz hónapig tartó uralmát követően 476 októberében az említett Flavius Odoaker váltja fel. Ez hivatalosan is megszünteti a Nyugat-Római császárságot, és a császári jelvényeket Konstantinápolyba küldi.

Az utolsó császár utáni Itália

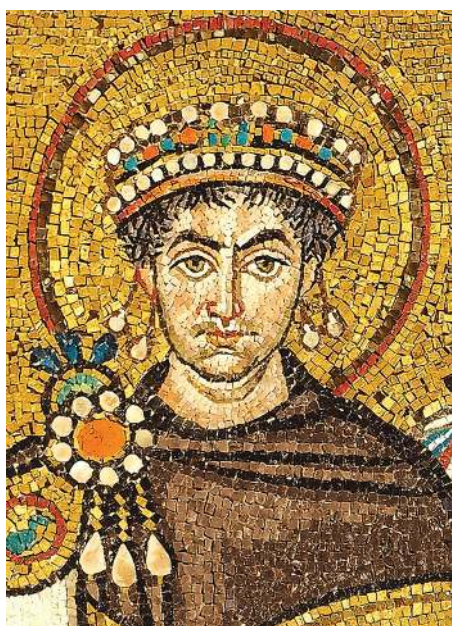
Ezek után Odoaker mint Itália királya uralkodik 493-ig, amikor is a keleti gótokkal való vesztes csatáját követően, I. (Nagy) Teuderic keleti gót király Ravennában megöleti.

A sokat szenvedett, elkeseredett római (itáliai) tömegek végül is beletörődéssel vagy akár hálásan is fogadják a barbárok uralmát, jobb időket remélve a sokáig halódó császárság pusztulása után.

2 Szkírek: ókori germán törzs, mely egy időben a Visztula vidékén (a mai Lengyelország területén) élt. 460 körül a Duna-Tisza közében telepednek le, itt hal meg utolsó királyuk, Edika, a keleti gótokkal vívott vesztes csatában. Ennek fia Odoaker, aki a megmaradt szkírekkel és más germán törzsekkel (herulokkal, rugiakkal, stb.) együtt betör Itáliába

Szaloniki (Thesszalonika) ma – a XV. századi Fehér Torony

I. Jusztiniánusz bizánci császárt ábrázoló mozaik a ravennai San Vitale bazilikában

A VI. században az erőskező I. Jusztiniánusz Kelet-Római (bizánci) császár (482-565, uralom: 527-565), rövid időre eléggé nagy területeket szerez vissza Itáliában, Hispániában és Észak-Afrikában, ám a keleti részt érő belső viszályok, és a barbár támadások miatt végül örökre elveszítik ezeket.

A ravennai exarchátus és az egyház növekvő befolyása

Uralkodása kezdetén, 584-ben, azért hogy jobban ellenőrizhesse Itáliát, *Maurikiosz* bizánci császár (uralom: 582-602 között) megalapította a **ravennai exarchátust**,³ mely végül 751-ig fog fennállni.

Azonban, a VI. század második felében északról érkező lombardek állandó konfliktusban álltak e hatalmi szervezettel, melynek ugyanakkor mégis sikerült több területet is megőriznie a félszigeten, beleértve Róma városát is.

A központi római uralom megsemmisülésével a volt Nyugat-Római Birodalom területén

³ Lásd: *Magyar Katolikus Lexikon*, Ravennai exarchátus címszó

végül a városok katolikus püspökei maradtak meg mint a „múlt rendjét továbbvivő” legbefolyásosabb személyek. A nép lelki és egyéb vezetésért is gyakran hozzájuk folyamodott, az új hatalmat képviselő, hódító barbár-keresztény grófoknak pedig, a kezdeti hatalmi viszályokat követően, könnyebb volt velük együttműködni. Ekként alakult ki a középkor nemesi-egyházi uralkodó osztálya.

Lassanként egy új rendszer jött létre: az egyre nagyobb befolyással bíró helyi püspökök a politikai vezetést illetően elfogadták az illető ország királyának tekintélyét, ám egyházi kérdésekben a római püspöktől vártak eligazítást.

A katolikus egyház lassan az elmúlt római birodalom egyedüli örökösévé vált: továbbörököltette és saját hivatalos nyelvéné tette a latint, és központjául a volt birodalmi fővárost, Rómát választotta. Hierarchiáját, a római vallás számos elemét, és a központból való kormányzás elvét (az addigi római földrajzi-adminisztratív területek felett) is a nagy múltú birodalomtól vette át.

Róma püspökének primátusa⁴

A birodalom összeomlásával egy politikai vákuum (légüres tér) keletkezett. I. Jusztiniánusz sere-

⁴ Primátus: elsőség (a latin *primatis*-ből)

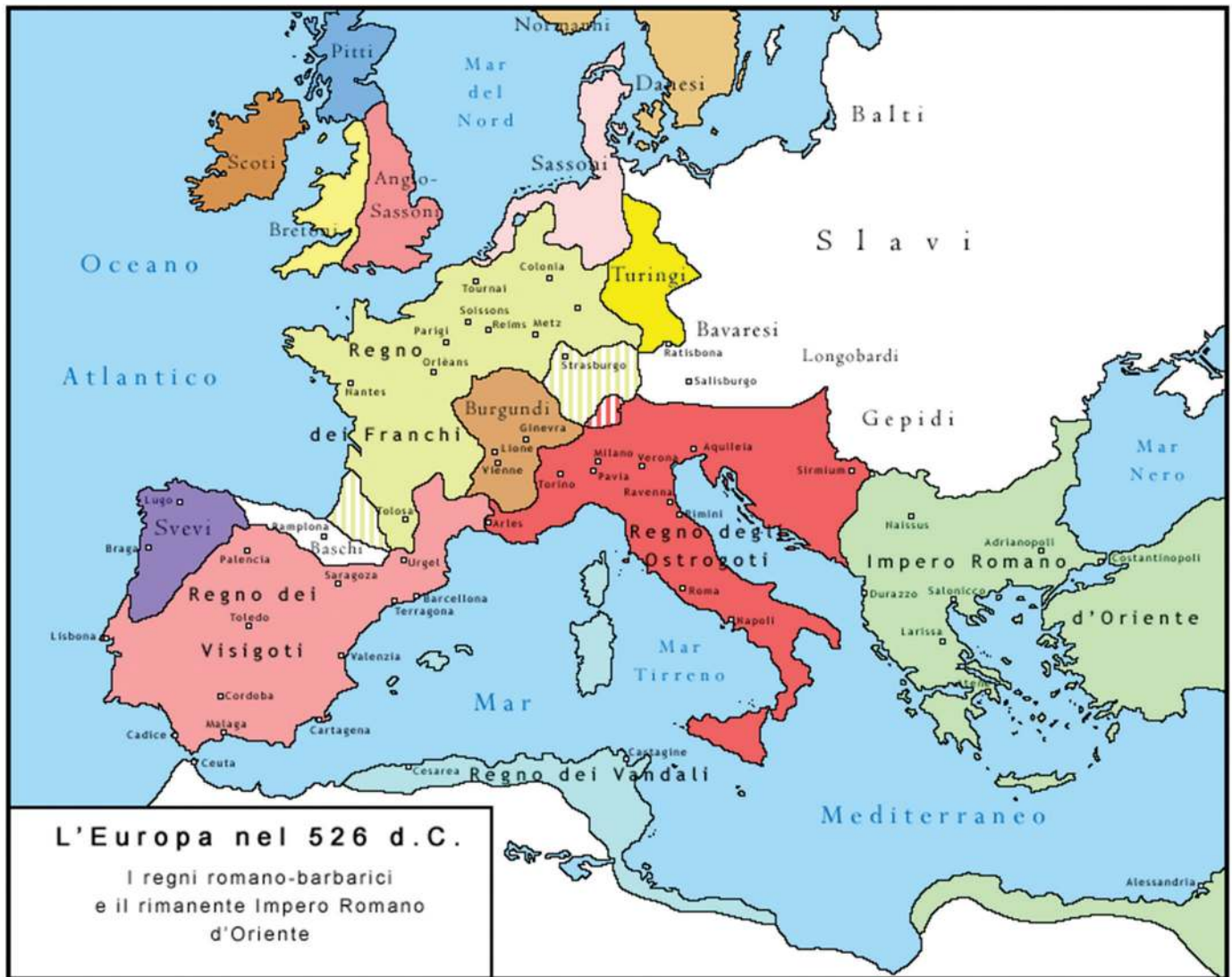
geinek sikerült megsemmisíteni a Rómát és a katolikus egyház uralmát fenyegető ariánus vandálokat meg osztrigótokat. Ezek után már egyenes út vezetett a római püspök megerősödése felé, akit maga Jusztiniánusz is a kereszténység fejének ismert el akkor, amikor az 545-ben kiadott *Novellae Constitutiones*-ben (Új Alkotmány – latinul) leszögezte hogy: „... a konstantinápolyi érsek rögtön az ősi Róma szent apostoli széke utáni helyet foglalja el.”⁵

Ugyanakkor, több mint másfél évszázaddal előtte, Róma *Damasus* nevű püspökét már I. Theodosius is (a 380-ban kiadott, az előbbieken megemléített thesszalonikai rendeletében) *pontifex*-nek

A bizánci birodalomnak a ravennai exarchátus által uralt területei Itáliában, 590 körül

nevezte (...*pontificem Damasum*...), a *pontifex maximus*ra, utalva, mely egy etruszk eredetű, ókori pogány római főpapi cím volt, és amelyet **5** *Novellae Constitutiones*, Novel 131, 2. fejezet – angol nyelvű fordításból

Európa 526-ban

Augustus császártól⁶ kezdve – Gratianusszal bezárólag⁷ – már a római császárok viseltek.

Az első valóban „erős” pápának I. (Nagy) Gergelyt tartják (pontifikátus: 590-604 között). Ő rendszerezte az egyházi ceremóniákat, pártolta az (ugyancsak pogány gyökerű) szerzetességet, de a kiterjedt térítő tevékenységet is (pl. az ő idejében tért át Britannia a katolikus vallásra). Sereget szervezett Róma lombardok elleni védelmére, és lassan e város és a körülötte levő területek polgári vezetőjévé is vált.

⁶ *Imperator Caesar Augustus*, i.e. 63-i.sz. 14, uralkodott: i.e. 27-i.sz.14

⁷ *Flavius Gratianus* (359-383, uralom: 375-383) keresztény hitű császár 380 körül mond le a címről

Ettől kezdve, habár számos pápa tekintélye és ereje nem ért ugyan fel a Nagy Gergelyével, a pápaság mégis egyre jobban átvette a bizánci császárság nevében kormányozó, gyengülő ravennai exarchátus helyét, míg a Kelet-Római udvar fokozatosan, és végül teljesen elvesztette a nyugati területekre gyakorolt befolyását.

Ekként egyre inkább kialakult a nyugati, azaz latin, és a keleti, azaz görög kereszténység közötti különbség.

Kis Pipin és a pápai állam megalakulása

751-ben a lombardok megölik az utolsó ravennai exarchát,

Eutichiuszt. Ekkor a pápának sikerül szövetséget kötnie a frankokkal, és behívja őket Itáliába a lombardok legyőzésére. Ennek eredményeként 756-ban a frank seregek betörése elsepri a lombardokat.

Ekkor, elérkezettnek látva az időt, II. István római püspök igényt támaszt győztes szövetségeseinél, III. (Kis) Pipin (714-768) frank királynál az exarchátus területére.

Pipin enged neki, és a területeket a pápaságnak adja, **Szent Péter örökségének** (*Patrimonium Sancti Petri*) nevezve azt. Ekként jön létre a *pápai állam*, mely Róma püspökét, a katolikus kereszténység egyházi fejét világi

III. (Kis) Pipin frank király

hatalommal is felruházza, Európa királyai közé emelve őt.

Mindezek után pedig III. Leó pápa a Kis Pipin fiát, Nagy Károly (Charlemagne)⁸ frank királyt a 800-ik évben „Római Császárrá” koronázza, bátorítva ezáltal az uralkodót álma megvalósítására: a Nyugat-Római Birodalom felélesztésére.

Nagy Károly valóban elég nagy területeket örökölt vagy szerzett meg, de a Római Birodalom újbóli megteremtése nem sikerült sem neki, sem az ezt később próbáló uralkodóknak: V. Károlynak, Napóleonnak, vagy Hitlernek – hogy csak a „legsikeresebbeket” említsük.

Ma az Európai Unió politikusai munkálkodnak lankadatlan szorgalommal e cél elérése érdekében, nem véve figyelembe a Dániel második fejezetének próféciáját, melyben Isten, e világ Teremtője és valódi Ura kijelenti, hogy a vas-birodalomnak, azaz Rómának a helyén keletkező részint gyenge, részint erős királyságok (országok), „*emberi mag által vegyülnek*” ugyan – azaz királyaik évszázadokon át főleg politikai érdekű házasságokat kötöttek – „*de egymással nem egyesülnek*,”

⁸ Charlemagne, 742-814, a frankok királya 768-tól

minthogy a vas nem egyesül a cseréppel.” (Dániel 2:43. Lásd a teljes 2. fejezetet is)⁹

Másrészt Nagy Károly megkoronázásától kezdve Róma püspöke, vagyis a pápa az, aki királyokat császárrá koronázhat, egy olyan, valójában legtöbbször független államokból álló közép-európai terület felett, melyet 1254-től kezdve Német-Római Birodalomnak¹⁰ neveznek.

Az egyházi legmagasabb tekintély és a világi karhatalom egy kézben való összpontosulása, vagy szoros szövetsége azonban hatalmas veszélyt rejtett magában, és rengeteg szenvedés forrásává vált az elkövetkező évszázadokban. De erről majd az ezutáni

III. Leó pápa

lapszámokban szólunk, ha Isten is úgy akarja.

Következtetés

Amint láthattuk, a kereszténység névleges felvétele szinte semmit sem változtatott az európai népek – rómaiak és barbárok - éle-

⁹ E témáról bővebben szoltunk lapunk 6-ik, 2016 augusztusi számának 14-17 oldalán, a Figyelő rovat Brexit című cikkében.

¹⁰ Lásd e témáról lapunk ugyancsak 6. számának 6-7. oldalait, és ott a Történelmi szótár: Mit értünk a Német-Római Birodalom alatt? című cikket

tén. Az udvari intrikák, a gátlástalan uralomra-törés, a háborúk, az elnyomás, a kizsákmányolás és a mindezeket kísérő pusztítás, nyomor és bizonytalanság továbbra is rányomta bélyegét az ókorból kilépő, középkori Európára.

Mi úgy tudjuk, hogy egy keresztény világreszen születtünk. Ez valóban így is van, ha csak a többi kontinens kultúrájával és pogány vallásaival állítjuk szembe a miénket.

Azonban a valódi kereszténység – vagyis Krisztus követése – nem egy ceremóniákból, szokásokból és ünnepekből felépülő vallásos-kulturális áramlat.

Nem – hanem egy szívet-lelket-gondolkodást teljesen megváltoztató csoda, amelyet az Úr Jézus *újjászületésnek*¹¹ nevez, és amelynek eredményeként a hihetetlen önzésre hajlamos, vérengző, kegyetlen emberi lény, levetkezve e borzalmas jellemruhát, újból a kezdeti, isteni képmásra alakul át, befogadva a Szeretet hatalmas ajándékát – a Szentlélek szelíd, természetfeletti munkája által.

Az Úr segítsen meg mindannyiunkat, esendő bűnösöket, ezen áldott átváltozásra. Ámen.

Jancsó Erik,
Szászfenes

Bibliográfia:

- SDA Bible Commentary, 7. Kötet, 18-27 oldalak
Rubiconline, Történelmi Magazin, 2016/9 – Tarján Tamás: *Attila királyt megállítják Catalaunumnál*
Rubiconline – Németh György: *A Nyugat Római Birodalom bukása*. Ezen kívül számos további Internetes oldal.

¹¹ János 3:3,5

Függelék

A már említett, nikeai-konstantinápolyi hitvallás mai formájában a 325-beli első nikeai zsinat szövegét tartalmazza, a 381-ben lezajlott konstantinápolyi zsinat végső kiegészítéseivel.

A nikeai-konstantinápolyi hitvallás (381)

(Az eredeti – görög és latin – szöveg katolikus fordítása)

*Hiszek az egy Istenben,
mindenható Atyában,
mennynek és földnek,
minden láthatónak és
láthatatlannak Teremtőjében.
Hiszek az egy Úrban:
Jézus Krisztusban,
Isten egyszülött Fiában,
akí az Atyától született
az idő kezdete előtt.
Isten az Istentől,
Világosság a Világosságtól,
valóságos Isten
a valóságos Istentől.
Született, de nem teremtmény:
az Atyával egylényegű,
és minden általa lett.
Értünk, emberekért,
a mi üdvösségünkért
leszállott a mennyből.
Megtestesült
a Szentlélek erejéből
Szűz Máriától,
és emberré lett.
Poncius Pilátus alatt értünk
keresztre feszítették,
kínhalált szenvedett,
és eltemették,
Harmadnapra föltámadott
az Írások szerint,
fölment a mennybe,
ott ül*

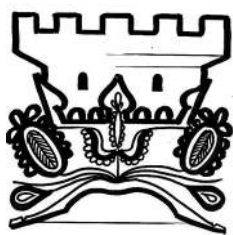

A nikeai-konstantinápolyi hitvallás görög nyelvű szövege a Szentháromság görög orthodox katedrális falán, New York-ban

*az Atyának jobbján,
de újra eljön
dicsőségben,
ítélni élőket és holtakat,
és országának nem lesz vége.
Hiszek a Szentlélekben,
Urunkban és éltetőnkben,
akí az Atyától
és a Fiútól
származik,
Akit épp úgy imádunk*

*és dicsőítünk,
mint az Atyát és a Fiút.
Ő szólt a próféták szavával.
Hiszek az egy, szent,
katolikus és apostoli
Anyaszentegyházban,
vallom az egy keresztséget
a bűnök bocsánatára,
várom
a holtak föltámadását
és az eljövendő örök életet. Ámen.*

Történelmi szótár

Püspök, érsek, pontifex maximus, pápa

Érsek

Az érsek szó a görög arkhi-episkopos-ból származik, ahol az *arkhi-* jelentése: fő-.

Tehát – egy egyháztartományon belül levő – püspökök fejről van szó.

A lapunk jelen számában már említett, I. Jusztiniánusz által kibocsátott *Novellae Constitutiones*-ben ezt olvassuk:

„A konstantinápolyi **érsek** rögtön az ősi Róma szent apostoli széke utáni helyet foglalja el.”

Ma az érseki hivatal mind a katolikus (pl. esztergomi-, kalocsai, gyulafehérvári érsek, stb.), mind

Püspök, Róma püspöke

A püspökök kezdetben, az első századi apostoli korban gyülekezeti vezetők voltak.¹

A magyar püspök szó a görög *episkopos*-ból származik, és felvigyázót, vezetőt jelent (*epi*: minden, át-, *skopos*: lát. Tehát: át-lát, felül-vigyáz).

Az első századok folyamán azonban a birodalom főbb központjaiban (Rómában, a szíriai Antióchiában, az egyiptomi Alexandriában, az észak-afrikai Kartágóban, az észak-itáliai Mediolanumban, stb.) levő keresztény gyülekezetek püspökeinek egyre nagyobb lelki-vallási tekintélyt tulajdonítottak.

Ezek közül fokozatosan kiemelkedett a birodalom legfőbb városának, Rómának püspöke.

A 313. évi mediolanumi rendeletét követően, Konstantin császár visszaadta a keresztény egyháznak az üldözö császárok által elkobzott vagyonát, és számos adományban részesítette azt, s ugyanakkor templomokat és más épületeket építtetett a híveknek.

A 325-beli, Konstantin által elnökölt első nikeai zsinat pedig úgy döntött, hogy minden egyes birodalmi tartomány feje a tartomány fővárosának püspöke legyen.

II. Theodosius és III. Valentiniánusz bizánci császárok együttes rendeletében Róma püspökét „a teljes egyház rektorának” (*rector totius ecclesiae*) nevezik.²

Láthatjuk tehát amint az idők folyamán, a kezdeti testvéri közösségen alapuló keresztény egyházon belül, lassan kialakult a világi kormányzásban is meglévő, és sajnos minden földi intézmény megerősödését kísérő hierarchikus felépítés. Ám boldog az, aki semmilyen helyzetben sem feledkezik meg Jézus szavairól:

Márton Áron (1896-1980), Erdély sokat szenvedett római katolikus püspöke áldásosztás közben. Életét a sok veszély közepette is a szolgálat és a meg-nem-alkuvás jellemezte.

„Jézus pedig előszólítván őket, monda: Tudjátok, hogy a pogányok fejedelmei uralkodnak azokon, és a nagyok hatalmaskodnak rajtuk. De ne így legyen közöttetek: hanem aki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok.” (Máté 20:25-26)

of the Reformation (A reformáció története – London, 1846), I. kötet, 27. oldaláról. (Valószínűleg az i.sz. 438-ban kiadott *Codex Theodosianus*-ról van itt szó – szerk.megj.)

a görög-keleti (ortodox), mind az anglikán (pl. canterbury-i érsek, Írország vagy Ausztrália érsekei, stb.), mind a lutheránus (svéd – uppsalai – érsek, Lettország, Finnország, Észtország érsekei, stb.) egyházakon belül megtalálható.

Bíboros

A bíborosok (vagy kardinálisok) kezdetben a Rómában és annak környékén szolgáló diakónusokból, papokból és püspökökből kerültek ki: ők alkották a

¹ Lásd ugyanerről a témáról a 16. (2017 júliusi) szám 22-23. oldalait.

² Idézve J.H. Merle d'Aubigné: *History*

I. Ferenc, Róma jelenlegi püspöke, a Római Katolikus Egyház pápája

pápa tanácsadó testületét. A XII. századtól kezdve csak ők vehettek részt az új pápa megválasztásában, és ekkortól e címet a Rómától távolabb élők is megkaphatták. A XVI. században a bíborosi testület létszámát legtöbb hetven főben korlátozták. A múlt századtól azonban e szám folyamatosan növekedni kezdett. 2007 januárjában például 185 bíboros élt a világon.

Az idők folyamán megesett, hogy a magyarságnak két-három bíborosa is volt. Nemze-

tünk körében jelenleg egyetlen személy birtokolja e címet: Erdő Péter esztergomi bíboros-érsek.

Pontifex Maximus

Az ókori római köztársaságban a *Collegium Pontificum* főpapjának címe volt. A *Pontifex Maximus* latinul „Legnagyobb Hídverőt (készítőt)” jelent (*pons*: híd, *facere*: készíteni, és *maximus*: legnagyobb – szavakból). Jelentése utalás

lehet az istenek és az emberek közötti kapcsolat megteremtésének papi funkciójára.

E cím, a történészek szerint, a rómaiak megelőző etruszk³ vallási korból származik. A Pontifex Maximus pozíciója az ötödik, de gyakorlatilag mégis a legfontosabb volt az ókori pogány római főpapság sorában, az *ordo sacerdotum*-ban.

3 Az etruskok már a római kor előtt, kb. az i.e. IX. századtól éltek Közép-Itália területén, ám később a rómaiak meghódították őket, és az i.sz. I. századra fokozatosan beolvadtak a latin népbe.

A Pontifex Maximus feladata volt a római *ius divinus* (isten jog) alkalmazása. Mindebbe többek között beletartozott az engesztelő áldozatok bemutatása pestis és egyéb csapások idején, a templomok felszentelése, s ezeken kívül a halott ősök tiszteltetésének, a patríciusi házasságkötéseknek, az örökbefogadási és örökösdési jogoknak, és a közerkölcsnek a felügyelete.

Erdő Péter esztergomi bíboros-érsek

Augustus császár óta, (aki i.e.27 és i.sz. 14 között uralkodott), e címet már csak a császárok viselték. E hagyomány a Konstantin utáni keresztény császárok esetében is folytatódott, és végül (Szent) Ambrus⁴ mediolanumi (milánói) püspök – mások szerint (Szent) Jeromos⁵ – rábeszélése nyomán Gratiánusz császár⁶ az, aki lemond e címről.

A 380-ban Thesszalonikában keletkezett, és Konstantiná-

4 (Milánói) Ambrus: 339-397, 374-től haláláig Milánó püspöke.

5 Jeromos egyháztanító: 347-420. 382-384 között Damasus titkára Rómában.

6 Uralkodott: 375-383 között

Jakubinyi György, Erdély gyulafehérvári érseke Csíksomlyón

Augustus császár Pontifex Maximus-ként ábrázolva

polyban kibocsátott, úgynevezett Thesszalonikai Rendelet⁷ bevezetőjében Róma akkori püspöke, Damasus⁸ már pontifexnek van nevezve. Íme a rendelet erre vonatkozó, bevezető része:

„Gratianus, Valentinianus és Theodosius császárok rendelete Konstantinápoly népéhez:

7 Kibocsátotta I. Theodosius, Gratianus és II. Valentinianus társcsászárokkal együtt. Ebben rendelték el a kereszténység államvallássá tételét

8 Damasus: 304/306-384, 366-tól Róma püspöke.

A mi vágyunk az, hogy az uralmunk alatt levő számos nemzet tovább gyakorolja azon vallást, amelyet az isteni Péter apostol adott át a rómaiaknak, mely hűséges hagyomány által megmaradt, és amelyet Damasus pontifex és Péter – alexandria püspöke, ezen apostoli szentségű férfit – gyakorolnak...”⁹

A XV. századtól pedig, amikor Európában a Reneszánsz korszakban felébredt az ókori római-görög kultúra iránti érdeklődés, a Pontifex Maximus a római pápák azóta is megszokott címévé vált.¹⁰

További rokon szavak:

– *pontifikátus*: a római pápa hivatali ideje

– *pontifikál*: vagyis a pápa bemutatja (cerebrálja) a főpapi misét

– *Pontificale Romanorum*: latin liturgikus könyv, mely a katolikus püspökök által bemutatandó ceremóniákat tartalmazza

– *Annuario Pontificio*: a római katolikus Szentszék hivatalos évkönyve.

Az *Annuario Pontificio*-ban a római pápa sosem jelenik meg Pontifex Maximusként. Ehelyett, a felsorolt címei között a negyedik a *Summus Pontifex*, azaz a Legfelsőbb Pontifex.

Pápa

A magyar *pápa* szó a görög *pappas*: apuka szóból származik (latin nyelvű változat: *papa*). Kezdetben a hívek e megnevezéssel

9 Codex Theodosianus XVI. 1.2., – angol nyelvű fordításból

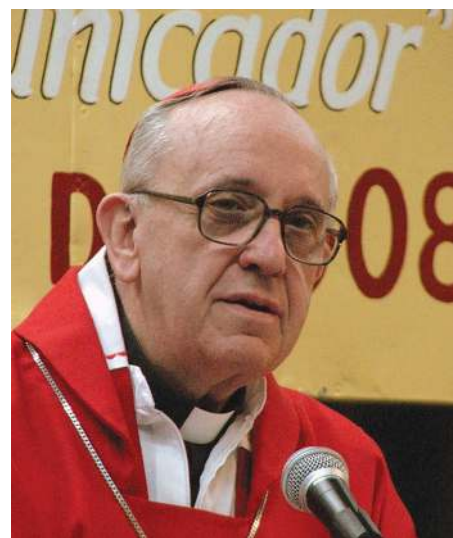
10 Lásd: *Oxford Dictionary of the Christian Church* (Oxford University Press, 2005), *Pontifex Maximus* szócikk

illettek (főleg keleten) minden püspököt.

A legelső erre vonatkozó adatunk Heraklász alexandriai pátriárkával kapcsolatos (hivatali idő: 232-248).

Őt cézáreai Euszébiosz (260-340) ókori történetíró *Pappas Heracles*-nek nevezi.¹¹

A *papa* megnevezés az V. századtól kezdve a katolikus egyházban már csak a Róma püspökének lett fenntartva,¹² az egész egyház atyját értve ezalatt.¹³

Jorge Bergoglio bíborosként, 2008-ban

A jelenlegi római pápa I. Ferenc. 1936-ban született Argentínában, bevándorló olasz szülők gyermekeként. A jezsuita rend tagja – ő az első jezsuita pápa. 1998-tól Buenos Aires érseke volt, 2005-ben pedig az akkori pápa, II. János Pál bíborossá nevezte ki. 2013-tól ül a pápai széken. A római pápát elismerő katolikus keresztények száma világszerte kb. 1,1 milliárd.

11 Eusebius: *Historia Ecclesiastica*, VII. kötet, 7.7 fejezet

12 Klaus Schatz: *Papal Primacy*, 29. oldal (Liturgical Press, 1996)

13 A római pápaság fogalmának szentírási vonatkozataira egy ezutáni cikkünkben térünk majd ki

II. Tawadros alexandriai kopt pápa

Egyéb, nem-római katolikus pápák

Kevesen tudtuk azt, hogy a római pápán kívül még mások is viselik napjainkban e címet. Tekintsük hát meg őket.

A kopt pápaság

A XI. századtól kezdve Kairóban székelő Alexandriai Kopt Ortodox Egyház jelenlegi feje II. Tawadros pápa.

Ezen egyház taglétszáma 12-18 millió között van, jó részük a majdnem 95 millió lakost számláló Egyiptomban, a többiek pedig Afrika egyéb országaiban és az egész világon élnek. A pontos számot nem tudni, mivel a muzulmán többségű Egyiptomban nem léteznek vallásra vonatkozó népszámlálási adatok.

A kopt ortodox egyház Márk apostoltól eredezteti magát, aki hitük szerint i.sz. 42 körül alapította meg az Egyiptomi Egyházat. Ekként pápaik Szent Márk székében ülnek – ugyanúgy, ahogy a római pápák a Szent Péterében.

II. Tawadros (eredeti nevén Wagih Sulayman) 1952-ben született, és 2012-ben választották meg a kopt ortodox egyház 118-ik pápájává.

A koptok azon egyiptomi keresztény (az évszázadok alatt

főleg egyiptomi őslakosokból és görögökből kialakult) lakosságot ölelik fel, amely ellentállt a VII. századi arab hódítással elkezdődött, erőszakos iszlámra való áttérítésnek. Koptok főleg Egyiptomban és Etiópiában maradtak meg.

A mára már kihalt kopt nyelv egy késői egyiptomi nyelv volt, erőteljes görög behatásokkal. A kopt-keresztény liturgiában Egyiptomban ma a hivatalos arab nyelv használatos.

Az alexandriai kopt keresztény egyház két leány-egyháza az Etiópiai Ortodox Tewahedo¹⁴ Egyház (kb. 50 millió taggal), és az Eritreai Ortodox Tewahedo Egyház (kb. 3 millió taggal). E két egyház pátriárkáit (vezetőit) az alexandriai kopt pápának kell jóváhagynia.

Mindhárom említett egyház (a Szíriai – Jakobita –, az Örmény Apostoli Egyházzal, a Szíriai Malankara Egyházzal, és az Indiai Ortodox Egyházzal együtt) *antikalcedoni* hitűek, vagyis nem ismerik el a 451-beli kalcedoni zsinat határozatát Jézus Krisztus kettős – isteni és emberi, ám egy személyben egyesült – ter-

¹⁴ *Tewahedo*: az ősi, mára már kihalt, egykor Etiópiában használt Ge'ez nyelven e szó jelentése: *egyesült*

A kairói Szent Márk kopt ortodox katedrális

II. Theodoros alexandriai görög ortodox pápa és pátriárka

200.000 tagjával, és egyéb afrikai országokban levő tagjaival együtt kb. 1,4 millió tagot számlál. Ugyancsak Márk apostoltól származtatják eredetüket.

Akkor szakadtak le, amikor az egyiptomi keresztény többség nem fogadta el a kalcedoni zsinat határozatát, és így e kisebbség az évszázadok folyamán megmaradt kalcedoni ortodox hitűnek, a többi görög-keleti (pl. európai) egyházakhoz hasonlóan.

A liturgia nyelve, a görög mellett az arab, angol, francia, portugál és a számos, misz-

(1910/1926(?)-1992), egy Luo törzsbeli római-katolikus vallásánító. Mozgalma 1966-ban levált a katolikus egyház Mária Légió nevű nemzetközi népi mozgalmáról, és, Rómával elégedetlenek lévén, ő és hívei *Legio Maria of African Church Mission* néven külön egyházat alapítottak.

A templomokban a katolikus misét mutatják be, a nép nyelvén. Nagyon fontos tevékenységük az ingyenes, ima általi gyógyítás és ördögűzés. Kenyában és számos más afrikai országban jelenleg már kb. 3,5-4 millió tagjuk van.

Nem használnak dohányt és alkoholt, nem táncolnak, és betegség esetén visszautasítják mind a hagyományos afrikai orvoslást (varázslást), mind a nyugati orvostudományt. A többnejű férfiak nem viselhetnek egyházi hivatalt.

mészetét illetően (*diafizitizmus*). Hitük *miafizita*, azaz Krisztusnak egyetlen természetet tulajdonítanak, melyben az isteni és az emberi jelleg egyetlen természetben van jelen, teljesen egyesülve, különállás és keveredés nélkül.

Egyesek *monofizitáknak* is nevezik őket, mely hit Krisztusnak ugyancsak egyetlen természetet tulajdonít (*monosz* vagy *mia*: egy, *fűszisz*: természet)

Az antikalcedoni hitű ortodox egyházak magukat az apostoli, eredeti kereszténység örököseinek, míg a többi egyházat az igaz hittől többé-kevésbé eltértek tartják.

Az alexandriai görög ortodox pápaság

Az Alexandriai Görög Ortodox Egyház (hivatalosan: Alexandria és Teljes Afrika Görög Ortodox Patriárhátusa) az egyiptomi, kb.

szíóterületül szolgáló afrikai törzs nyelve.

Az egyház feje Alexandria és Teljes Afrika Pápája és Pátriárkája – jelenleg II. Theodoros (született 1954-ben, pápaság: 2004-től).

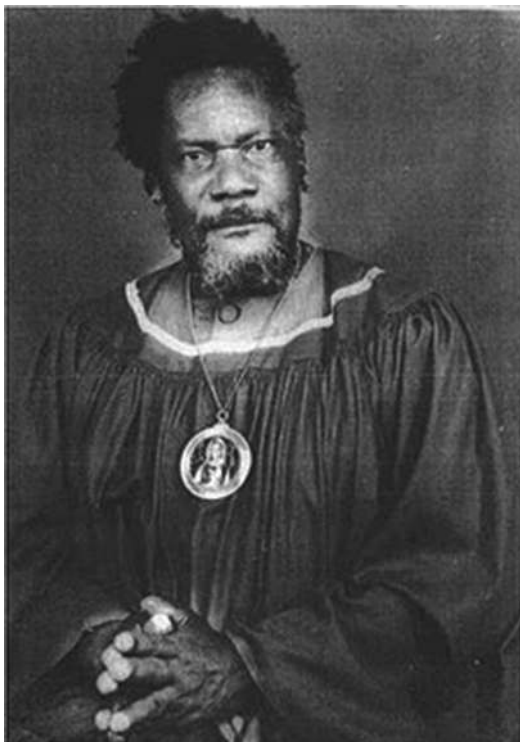
Az alexandriai görög pápaság székhelye az Evangelismos Katedrális Alexandriában.

Az Afrikai Egyház- Misszió Mária Légiója

1963-ban alakult Kenya nyugati részén. Fő alapítója Si-meon Ondetto

Evangelismos katedrális, Alexandria

Simeo Ondetto, a Legio Maria első pápája

Simeo Ondetto-t testet öltött Jézusnak tartják, Aki másodszor már színesbőrűként jött el az afrikai népek megmentéséért. Odetto saját vallomása szerint a Sagegi nevű helységben 1958-ban meghalt, majd harmadnap feltámadt. Azóta Isten Fiának nevezte magát, akit Atyja küldött el a földi misszióra.

Simeo Ondetto az ő egyházában a pápai címet vette fel. Az

egyház központja a kenyai Migori városa melletti Got Kwer faluban van, ahol az alapító sírja is található – habár, a Legio Maria szerint Odetto él.

A jelenlegi pápa, Romanus On'gombe erről így beszél:

– Simeo Isten. Isten soha nem hal meg, Ő él.”

2004-től Raphael Titus Oti-eno volt az egyház pápája. 2010-től Romanus On'gombe is pápai címet visel, és mindkettő vitatja a másik jogosságát.

A Palmáriai Katolikus Egyház

Ez egy spanyolországi, jelenleg csupán 1.000-1.500 tagot számláló szakadár katolikus egyház. Hivatalos spanyol neve az *Iglesia Cristiana Palamariana de los Carmelites de la Santa Faz* – azaz, A Szent Arc Karmelitáinak Keresztény Palmáriai Egyháza.

1978-ban alapította meg Clemente Domínguez y Gómez (1946-2005). Ő VI. Pál pápa azon év augusztus 6-án bekövetkezett halála napján a kolumbiai Bogotában tartózkodott. Ezt követően azt állította, hogy még aznap, egy látomásban Jézus Krisztus őt koronázta pápává. Továbbá azt is elmondta, hogy Isten a Nyugati Patriárhátust és Pontifikátust Rómából az ő városába, vagyis az andalúziai El Palmar de Troya-ba helyezte át.

Hazatért Spanyolországba, és még ugyanabban az évben pápává kiáltotta ki magát, XVII. Gergely néven, mely címet a 2005-ben bekövetkezett haláláig viselte.

Az egyház székhelye és katedrálisa az említett helységben van. A jelenlegi pápa – 2016-tól – III. Péter (Markus Iosef Obermatt).

„Ebben az időben nem volt király Izraelben, azért mindenki azt cselekedte, ami jónak látszott a szemei előtt.” (Bírák 21:25)

„Mindnyájan, mint juhok, eltévelyedtünk, kiki az ő utára tértünk...” (Ésaiás 53:6)

Drága Istenünk, ne engedj minket tovább Nélküled bolyongani! Kérünk, légy Te a mi királyunk és pásztorkunk! Ámen.

(J.E. Szászfenes)

A palmáriai egyház pápája és püspökei

Kalotaszegi Istenes vers

A két testvér

Volt egyszer egy erdő,
Nagy, szép, kerek erdő,
Közepében annak,
Mélyén egy barlangnak,
Illatos szénán,
Zizegő avaron,
Cirpelő éjszakán,
Harmatos hajnalon,
Ébredve álmomból,
– Zsongó daloktól,
Méhecskék szárnyán,
Pillangó pilláján,
Sodorva, röpítve –
Elmémben felcsillan
Csodás mese-gyöngyszem...

*

Messze a városoktól
Út fut a hegyekbe,
S az ősi rengetegben,
Hol vadgomba terem,
Élt egy kunyhóban,
Erdei házikóban,
Két kisgyerek,
És egy öreg apóka.

Szépséges napjaik
Örömben ömlöttek
Szakajtójába
A végtelen időnek.
Ajkuk ragyogása,
Tisztaság csengése,
Szívük pompája
– Szentségnek derűje.

„Van-e még oly sarok
Ez elbúsult Földön,
Hol gond-felhő nincsen,
S nap süt át a ködön?”
– Kérdezed,
S felelnem sem kell,
Mert halld mily kedves
Hang s kacagás
Kunyhónkból csilingel!

Valamikor, évekkel ezelőtt,
A két kisgyerek
– Ki szülők nélkül nőtt –,
Elindult a világba,
El valahova,
Hol minden szép,
S valaki őket is várja.

Látta ezt az Ég,
S a szerető Atya
Eljűk küldte azt,
Ki most éltük Napja:
Öreg Sándor bácsit,
Megözevegyűlt férfit,
Ki ezen erdőben
Várta élte végít.

„Sosem gondoltam volna
– Mesélte azután –
Azon a reggelen
– S életem alkonyán –
Hogy lefele,
A vásárba menet
Egy vén tölgyfa alatt
Ilyen kincsre lelek!

Pirkadat volt
S léptem szaporáján,
Egy sejtés lassított:
Oda pillantok, s lám!

A mohában, göcsörtös
Nagy gyökerek között,
Két kisgyerek
– Mint két hóvirág,
Mely ott bőven nőtt.

Tavaszi ragyogásán
Túltett üde arcuk,
Álom édes világát
Rejtette pillájuk;
Egymást átölelve,

Rongyos kabátjukban,
Kislány és kisfiú
– Szívem nagyot dobbant!

Mit tegyek? Hirtelen –
Vissza forduljak-e?
Hidegben itthagyni:
Tehetné az ember?
Gyöngéden felráztam:
‘Mit csinál sz itt, fiam?’
Reám csodálkoztak
És felelték bátran:

‘Nincsen nekünk senkink,
Akihez mehetnénk,
Kiskorunktól mondják:
Meghalt mindkét szülénk.

Két kis árvát kapott:
Pétert és Krisztinát."

„Úgy van, tiszteletes,
Öreg napjaimnak
Nincs nagyobb öröme,
Melyre számíthatnak."

„De most kérdem,
S tudom, a válasz igen' lesz:
Ősszel, az elsőben,
Két gyermekkel több lesz?"

„Gondoltam már erre,
Az út jó egy óra,
Behavazott erdőn,
Biz' nem gyerekmóka."

„Éppen így beszéltük,
A kurátor meg én is,
Két-három gazdasszony,
Meg a kántor, Feri.

Ha lehull a nagy hó,
Sorban lakhatnának,
Nálunk meg náluk is,
Nem árt a kamrának!

Ki nézhetné, hogyha
Kéken és megfagyva,
Fáradtan ülnének
Nap mint nap a padba?"

Meghúzódva itt,
Meg nyomorogva amott,
Elindultunk végül,
Elhagyva a várost.

Jobb nekünk ott, hol
A Természet csókol,
Hol senki el nem lök,
Sem durván nem parancsol!
Van Isten az égben
– Szóltam ekkor nekik –
Özvegy ember vagyok,
Ki gyermekekre vágyik.

Elhalt jó asszonyom,
Most lesz két tavasza,
S egyetlen kislányunk
Elvitte a kolera.

Egymagamban élek
Kecskémme, kutyámmal,
Cirmos kis cicámmal,
S néhány tyúkocskámmal."

A két kisgyerek
Bizalommal nézett
A kedves, vén arcra,
S szívük így repesett:
„Mondtam neked ugye
– Szólt a kisfiú –,
Nem hagy el az Isten,
Ne légy oly szomorú!"

A kisleány ekkor
Kinyújtá a kezét,
S öreg Sándor bácsi
Mind a kettejüket
Könnyezve ölelé.

*

Új napok kezdődtek:
A kis házban nőttek
Mindketten, és apjuk
– Fogadott őrzőjük –
Örvendezett igen.

*

„Öreg Sándor bácsi,
Állj csak meg egy
percre!"
Jó lelkészü hangját
Hallá meg mögötte.

Nyárderék volt ekkor,
S tűzött a Nap heve,
Két kis pártfogoltját
Ismerték már szerte.

Megállt Sándor bácsi,
S a kapát letette,
Falu poros sikátorán,
Mely felvitt a szőlőbe.

„Hallom, kint az erdőn
Öröm érte magát:

Iskolai osztály a XX. század elején

„Ezt még meggondolom,
Addig is köszönöm,
Dicsérem az Urat,
Mert áldásra – áldás jön!”

*

Leszedték a szőlőt,
Kicsurrant a sok must.
Leverték a diót,
Szél bújta a falut.

Vackára húzott sün,
Télre készült minden,
Odvában a mókus,
Farka paplana – kereken.

A kis erdei kunyhó,
Mint sziget a vadban.
Korai estében
Mécses az ablakban.

Nincs hiány semmiben!
Polcokon a körte,
Ládában az alma,
S száraz gomba bőven.

Krisztina esténként
(Született gazdasszony!)
Tésztát gyúr s lepényt süt
A kemence lángon.

Szilvaíz, kecskesajt
S fokhagymás puliszka,
Minden van – s tojással
Szolgál négy tyúkocská.

Kunyhó télen a Kárpátokban

*

Egyik reggel dér lett:
Gyöngy-fák sziporkáztak!
Csillanó jég alatt
Kacagott a patak.

Sikítva csúszkált
A sok gyerek máris,
Majd buzgón serceg negyven toll
– S kelendő a kalamáris!

*

Szentmiklós napjáig várt
De aztán elindult a hó,
S csak hullt és hullt
Míg térdig merült benne
Ember, gyerek, borjú, csikó.

Majd tovább hullt
S csendes lett a táj.
A fehér takaró alatt
Aludt a téli világ.

A két gyerek
– Péter és Krisztina –
Bent ragadtak egy nap
Kedves falujukban.

Szerette már őket
Akkorra mindenki
S marasztalta őket
A tanító bácsi:

„Lelkem, gyermekeim,
Meg ne gondoljátok,
A magas hóhegynek,
Hogy nekivágnátok!”

Délre szólt a csengő,
A termek kiürültek,
Helyet hagyva meleg,
Szű-percegő csöndnek.

Kántoréknál négy van
– Így szerette Feri –
Erzsínél, Katinál
Szájnak se száma, se szeri.

Tiszteleteséknél
– A vén parókián –,
Ma nagy öröm van:
Hétre terítnek ám!

Kis Katinka szobájába viszi
Krisztinát – és Pétert
A Géza kérleli:
„Maradjatok, kérlek,
Mindent megmutatok!
Zenélő órát, bicskát,
Ezüst japán dobozt!”

Könyvek nyílnak
– Régi arcképek és rajzok,
Furcsa fák, állatok,
Szívet emelő kalandok.

William Carey (1761-1834), a modern protestáns misszió atyja, India misszionáriusa

Hudson Taylor (1832-1905), a Bel-Kína Misszió megalapítója

„Kik ezek, kik sorban
E könyvet díszítik?
Arcukról oly bátorság
S szeretet érződik!”

Válaszol a lelkész,
s Géza a szavába vág:
„Misszionáriusok ők
S szöjlők a világ!”

Későre jár nagyon
A kandalló előtt
Szomjas lelkek isszák
A gyógyító erőt.

Mesél Mihály bácsi,
Az arany szívű lelkész.
Géza és Katinka
Mindig ugrásra kész.

Minden történethez
Tárgyat hoznak s könyvet,
Nem lévén tudatán
A múlt időnek.

Éjfele járja már
Mikor a parázsba
Merengve nehezül
A szemek pillája.

A kis Péter előtt
Géza kuckójában
Szemben a falon
– Míg fekszik puha ágyban –
Képek sora vonul:
Nők és férfiak,
Kiknek Isten ígért
Becsés, drága díjat:

„Megtérő lelkeket,
Meváltott világot,
Szigetek, országok
Legjavát, mit áldott
Krisztustok oldalán
Egy nap bírni fogtok!”

Szíve mélyén – tán
Még ő csak nem is tudja –
Életre kap egy akarat-csírát...
„Talán majd egy napon
Én is – Krisztinával
Dzsungeleken,
Sivatagokon át
Elviszem a bajban,
Árván tengődőknek
Hírét a szerető,
Hű Teremtőjüknél!”

*

Négyszer borult le
A bükkfáknak levele,

Takaróul földnek
– Csak betelnék vele!

Négyszer öltött
Jégpáncélt a patak,
Nyújtva téli nyugtot
Fürge, szép halaknak.

Özvegy Sándor bácsi
Vidám kis házában
Két atyával nő fel
A két boldog árva.

Egyiknek vén, jóságos arcát
Sosem feledhetik,
Sem szerető szavát.

Másik – az Igazi -
Mennyekből titkon néz.
S egy nap felismerik
Kié volt az az óvó,
Láthatatlan kéz!

*

Húsvét hajnala volt
S örvendve díszíték
Házukat, mert délben
Vendégük lesz ismét:
Mihály bácsi,
A jó tiszteletes,
S a tanító úr,
Ki itt mindig kedves.

Vége az éneknek!
Templomajtók nyílnak,

Árad ki a tömeg,
Messze fut a bánat!
„Ma emlékszünk arra,
Hogy az Úr feltámadt!”
Ragyogás ékesít
Ajkat és orcákat.

Ünneplőben halad
Sándor bácsi s Péter,
Majd Mihály s asszonya,
Három gyermekükkel.

Hátul a tanító
S felesége lépdel,
Krisztina meg közbül
Boldog fecsegéssel.

Évszázados bükkök
Az ösvényt szegélyezik,
Itt – ott fenyő zöldül
S zengő patak búvik.

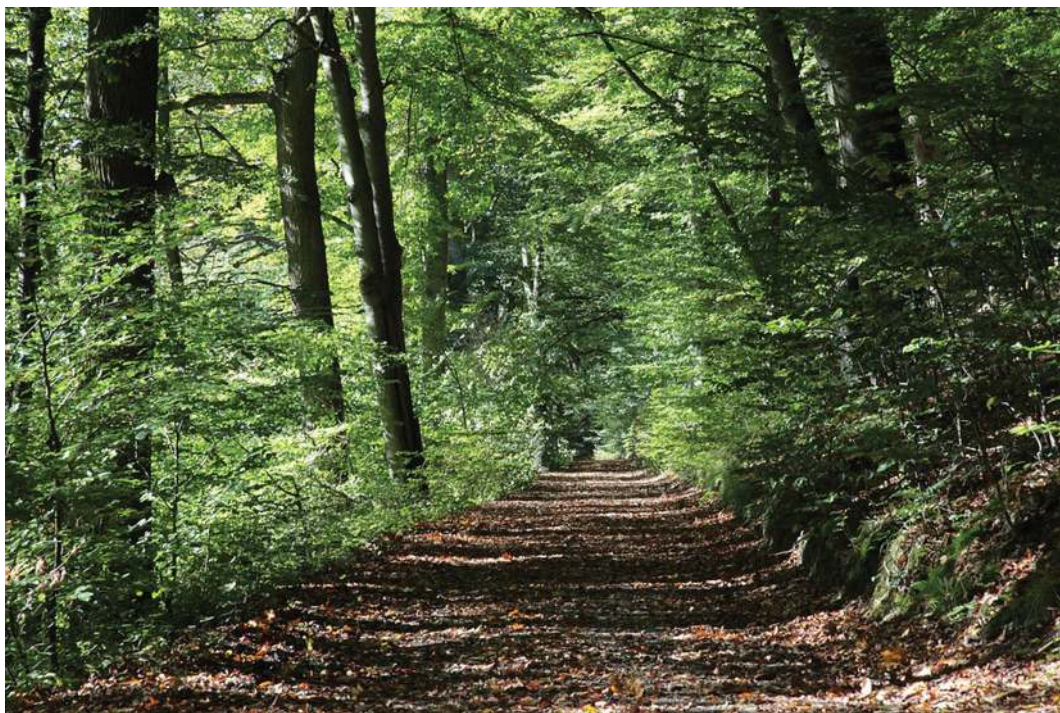
Kristálytisza vize
Párát dob keresztül
A mohos köveken,
Melyek rejtekéből
Aranyszínű béka
S zöld, és szelíd kis gyík
– Melengető napnak
Hívó, halk szavára –
Lassan elémászik.

„Amott a kanyarban!
Azon a tisztáson!”
Az árnyas ösvényen
Egy kutya eléoson.

Felszökellve csahol,
S az ölükbe veszik:
Ó, hogy szerethetik
A kis borzos pulit!

Perc múlva már állnak
A kis kunyhó előtt,
Tölgyfa asztalnál ér
Véget a délelőtt.

Krisztina már talál,
A Katinka segít,
Jönnek a fogások:
Ki tudná a végit?

Bükk- és tölgyfák szegélyezte erdei ösvény

Ima hangzik s ének,
Majd vidám falatozás,
Kedves beszélgetés,
Magyar asztalozás!

(Öröm és boldogság
A keresztyénnek bére,
Kit tisztára mosott
A Jézusnak vére!)

„Menjetek gyerekek,
Fel egész a hídig!
Melléte feljuttok
A Medve-barlangig!”

Rég volt abban medve,
– Inkább róka meg borz.
De gyermekeink kedve
Még inkább áradoz!

Dobogva eltűnnek
Mélyében erdőnek,
Kacagásuk elhal
Mosolyán felnőttek.

„Sándor bácsi, most már
Térjünk rá a tárgyra,
Tudom szíve ügye
Ez a két kis árva!”

Így kezdi a lelkész,
S kedves, szelíd hangját
Kísérik madarak
Szívük kidalolván.

„A két gyerek immár
Négy éve, hogy itt van,
Szorgalmuk s szépségük
Mindenki előtt tudva van.

Húsvét után pünkösöd,
S tudjuk, nemsokára,
Bezárul mögöttük
Falunk iskolája.”

S most a tanító szólal meg
Nejének oldalán:
„Jól fontolja meg ezt
Öreg Sándor bátyám,
Mit szeretne tenni
Péterrel, Krisztával,
Mint olyan bölcs ember,
Ki gondol nem csak mával!”

Öreg Sándor bácsi
Csendesen mosolygott,
Szemében könny csillant,
De megszólalt legott:

„Tudom, taníttatni
Kellene valahol,

Tovább gondoskodni
Szép, biztos jövőről.

De én szegény vagyok,
Messze van a város,
Iskolába küldni:
Csodával határos.

Meg még más is
Szorítja szívemet,
Elválni most tőlük,
Búsítná lelkemet.”

„Sándor bácsi, – maga
Jószívű egy ember,
Isten felhasználta
S ezután is rendel
Lehetőségeket –
Csak bízni kell Benne.”

Így felelt a lelkész,
S a tanító úr is,
És biztatá Sándort
A két jó asszony is.

„Jól van hát –
Mi legyen ezután?”
– Szólt a lelkész:
„Figyeljen ide ám:
Nővérem van nekem
Fenn a fővárosban,
Óvártól nem messze,
A Kútvölgyi utcában.

Írtam is már neki,
Íme a válasza:
– Nála lakhatna
Ősztől a két árva!”

*

A nyár hamar elszállt,
Eljött a szeptember,
Kertekben, földeken
A sok szorgos ember.

A kunyhó előtt,
A napos tisztáson,
Két bőrrönd, s két gyerek,
S az apó a padláson.

Még leemel egy szilkét,
Egy kis szilvaízet.
Kis zsákba diót tölt,
– „Jó lesz az ott Pesten!”

Szekér tűnik most fel,
Derék csikó húzza,
Márton gazda hajtja,
A kurátor maga.

„Isten veled, apó!
Sírnak a gyerekek,
Sándor bácsinak
A térdei reszketnek.

„Karácsonyra aztán
Hozom vissza őket!
Ne féljen, mert Pesten
Nem esznek gyereket!”

Biztatgatja Márton
A síró csapatot,
S bizony már maga is
Keresi a kendőt.

A budai vár

De végül is megleng
A piros-kék ostor:
„Gyí, te Hajnal!”
S múlttá válik minden
Kimondott búcsú-szó.

*

Befut a gőzmozdony
A pályaudvarra,
Sára néni háza
A Kútvölgyi utcában
Lesz otthona ettől
Péternek s Krisztának.

Falu gondja velük -
Havonta érkezik
Csomag, szilke, jó hír:
„Itt minden a régi!”

Karácsony és húsvét,
Nyári havak végig
Kísérik gyermekink
Víg vakációit.

*

Eltelnek az évek,
Péter lesz legénnyé,
Bajusza feketül,
Hangja a Mihály lelkeszé.

Krisztina karcsú lány,
Lépése úgy lebben,
Nefelejcskék szeme
Szenvedőknek enyhe.

Sándor bácsi még él,
De kunyhója már zárva,
Gondozza őt Feri,
A kántor és asszonya.

„Mi a hír felőlök? ”
„Most jött meg a posta”,
Erzsike olvassa
Vidáman, hangosan:

„Sorsuk jól megyen ott,
Az Istennek hála,
Péterből pap válik,
S nővér lesz Krisztina!”

*

E nyomorú földön,
Bűnnek e poklában,

A Nyugati Pályaudvar a XX. század elején

Nincsen oly örömhír,
Mit ne rontna bánat.

Hírek szállonganak,
Bosnyákföldről jönnek,
Majd meg rövidesen
Mindent betöltenek:

„Háború! Háború!
Fegyverbe magyarok,
Franciák, németek,
Muszkák és osztrákok!”

*

Nyár megy, ősz jön,
S ősznek alkonyatán

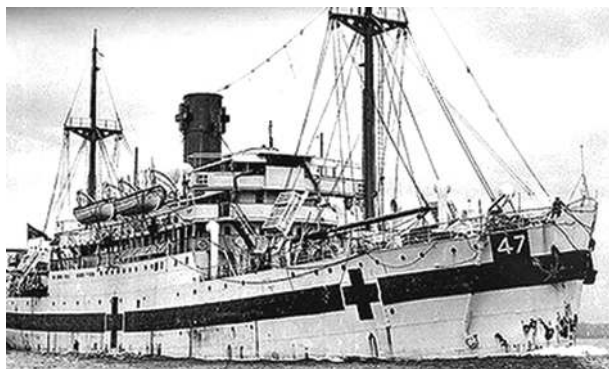
Hideg novemberben,
Mindenszentek után,
Két fiatal ér be
A csendes kis faluba,
Szerük kereke
Nyomot ír a sárba.

Feri háza előtt
Leszállnak mindketten,
Tulipántos kapun
Kevéssé zörgetnek.

Kiszalad az Erzsike:
„Jó, hogy megjöttetek,
Sándor bátyám hete
Üzent már értetek!”

Lövészárók az első világháborúban

Első világháborús kórházhajó

Az öreg felpillant,
Polcon a lámpa ég.
Mosolyogva készül
Búcsúztatóra az Ég.

„Kedves gyermekeim!
Éltem sugarai!
Megpihenni vágyom,
De azelőtt hallani
Kedves hangotokat,
Látni szép orcátok,
És ezután már csak
A Teremtőre vágyom!”

Könnyek hullnak ismét,
Felszáll komoly ima.
S éj sötétje borul
Az öreg Sándorra.

Harmadnapra megvan
A szomorú temetés.
Indul vissza Pestre
A két ifjú teremtés.

Hajó várja Krisztát,
Mely úszó kórházzá lett,
Péter meg segéde
Tábori lelkésznek.

*

Vérnek zivatara,
Ágyúknak döreje...
Nemzedékeket sodor el
Szuronyok erdeje....

*

Őrült ténykedésük
Seregek lezárják,
Békét vajúdnak az
Uraknak asztalán...

*

Péter fogságban van
Angol-országban,
Krisztina sebesülteket
Ápol Hollandiában.

*

Minden megnyugo-
szik,
Eljön a várt hajnal,
Mikor a két testvér
Együtt a mólónál:

„Krisztina!” – „Ó, Péter!”
Úsznak az örömben,
„Az Úr megőrizett
Minket annyi éven!”

„Mi van kis falunkkal?
Él-e még Mihályunk?”

Katinka? és Géza?
Van-e híred róluk?”

Távírónak drótja
Viszi a szavakat,
Jönnek s mennek azok,
S már tudják - amit hoznak:
Feri kántor meghalt
Fent Lengyelországban,
Mihály lelkészt érte
Véletlen találat.

Az erdei kunyhót baglyok,
Menyétek lakják,
Vagy tán már le is dőlt?
Biztosan nem tudják....

*

Messze a tenger
Horizontján kéklik

Orvosi misszió napjainkban, Afrikában

Egy új korszak képe,
Melyet Péter áhít:
„Békéé, öröme,
Szelíd boldogságé,
Melyet seb s gonoszság
Többé nem árnyal bé!”

„Induljunk hát oda,
Kedves, jó Krisztina,
Hová Jézus küldött,
Midőn fölment volna!
Szerte e világra
Minden nemzetekhez,
Tanítványává tenni mind
Szent, szép szeretetnek!

Jöjj, Londonban
Jó barátink várnak,
Vezetői keresztyén
Misszió-társaságnak.
Fiatalok kellnek
Éppen most, a résbe,
Mit bűn és borzalom
Ütött e Föld testébe!”

*

Cirpelő éjszakán,
Harmatos hajnalon,
Ébredve álmomból,
Zsongító ábrándból,
Tovább az én mesém
Már csak araszt szövöm,
S végtére is annak
Tanulságom kötöm.

*

Évek folytak tovább,
Évtizedek teltek,
Krisztina férjhez ment
Hívéhez Istennek:
Angol orvoshoz,
Szent tűzű férfihoz,
Ki hivatást érzett
India pogányit
Hívni a Krisztushoz.

Péter magyar lányt lelt,
Kedves falujába
Katinkáért röpíté vissza
Lelke – szíve – lába.

Szolgáltak s szerettek
Lelkész és asszonya,

S hazájukká vált
Afrika s India.

Gyermekeket neveltek
Egy jobb földi honnak,
Egy boldogabb Országnak,
Egy felsejlő álomnak...

– Álmodoztak-e?
Úgy álom ez – és mese?
Hogy szolgálni lehet
Istent – itt, vagy messze?

Nemet mondni bűnnek,
Szeretetnek élni,
Szolgálni az Istent
Mindhalálig, végig?

Hogy van még
– ez elbúsult Földön -
Szeretet s irgalom,
S szíves, szelíd könyör?

Hogy van még oly ifjú,
Kit nem vonz a gonosz,
S nem húz a mocsárba
Evilági gyönyör?

– Gondolkozz csak gyermek,
Vagy ifjú olvasó,
Szülő vagy nagyszülő:
A szelíd Megváltó
Egy új világot teremt
Mikor ez már végleg

Elmerül teljesen
Posványába bűnnek.

Mocsárból nő ki
A legfehérb liliom.

– Kedves Olvasóm!
Én mindannyiunknak
Ugyanezt kívánom!

*„Tiszta és szeplőtlen istentisztelet
az Isten és az Atya előtt ez:
meglátogatni az árvákat és özve-
gyeket az ő nyomorúságukban,
és szeplő nélkül megőrizni magun-
kat e világtól.” (Jakab 1:27)*

*„Elmenvén azért,
tegyetek tanítványokká minden
népeket,
megkeresztelvén őket
az Atyának, a Fiúnak és a Szent
Léleknek nevében,
tanítván őket, hogy megtartsák
mindazt,
amit én parancsoltam néktek:
és ímé én ti veletek vagytok
minden napon
a világ végezetéig. Ámen”. (Máté
28:19-20)*

Jancsó Erik, Szászfenes.
(Írtam: 2005-ben.)

Vajon ma melyik utat választjuk?

Tudtad-e?

Hogyan – és mikor – jön vissza az Úr Jézus?

Ez egy olyan dolog, amelylyel nemigen foglalkozik sem az iskolák oktatási terve, sem a médiák hírözöne – de még (ritka kivételektől eltekintve) a szószékekről elhangzó igehirdetés sem.

Mégis, ez Földünk küszöbön álló legnagyobb eseménye.

Egyesek erre rögtön azt mondhatják:

– Persze, az Úr visszatérését és ezzel együtt a világ végét már hányszor megjövendölték ekkorra vagy akkorra...! És lám, nem lett belőle semmi...

Valóban, e témakör – a Jelenések könyvének titokzatos próféciáival együtt – lassanként úgy tűnik, hogy csak némely fanatikus szekta, vagy a hollywoodi, apokaliptikus témákat feldolgozó filmek repertoárjába tartozhat – ám nekünk, „normális” embereknek

kár ilyesmivel foglalkozni, hiszen vagy csak a hátunk borsózna bele, vagy – a különböző dátumok kitűzését kísérő hiábavaló izgalom után – csupán a csalódás (vagy egyesek megkönnyebbült sóhaja) következne be.

Katasztrofális világvége – avagy egy csodálatos új világ?

Vagyis: mi várható?

A válasz nagyon egyszerű: mindkettő.

Azaz, akkor csupán két csoport lesz: boldog üdvözültek, és a tűztóba vetett elkárhozottak.

Na ez igen.

Most már errefel nem marad más hátra, mint hogy egyszerre rettegjünk és reménykedjünk – hogy vajon én, a nyomorult, elestett bűnös – hová is kerülök?

Melyik – mindezt elhivő, és rémületét elfojtani próbáló – ember bírná ki az évről-évre, vagy akár egy életen át tartó feszültséget?

Tudod mit? Hát akkor már inkább feledjük el az egészet, és „együnk-igyunk, mert holnap meghalunk.” (Ésajás 22:13)

A szeretetben nincsen félelem

„A szeretetben nincsen félelem, sőt, a teljes szeretet kiűzi a félelmet, mert a félelem gyötrellemmel jár: aki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben.” (1 János 4:18)

„Azzal lesz teljessé a szeretet mi közöttünk, hogy bizodalmunk van az ítélet napjához...” (17. vers)

Sokan valahogy úgy képzelek el Istent, mint a hírhedt Iosef Mengelét, az auschwitzi haláltábor kegyetlen orvosát: amikor a marhavagonok kinyíltak, és lerángatták az újabb meg újabb „szállítmányokat”, mindenkinek előtte kellett elhaladnia. Ő pedig rájuk pillantva, rövid mérlegelés után azonnal döntött a sorsuk felől, jobbra vagy balra mutatva.

A „jobbra”: az ideiglenesen még az életet jelentő barakkokat jelentette, míg a „balra” – a gázkamrát és az égett emberhús borzalmas bűzét árasztó kementéket.

Mennysors vagy pokol... Mi jelenti a kettő közötti választalat? Ki dönti el azt, hogy ki hova kerül?

Két irány

Egy illusztrációt hallottam régebben, amely ide kívánczok.

Egy amerikai kertváros egyik házában, a kora délutáni órákban csak az iskoláskorú kisfiú van

Csodás tavaszi, virágos erdő

Josef Mengele (középen) és két másik náci vezető: Richard Baer (előtérben) meg Rudolf Hess, Auschwitzban

Azt, hogy miként fogunk viselkedni, amikor Teremtőnk a felhőkön megjelenik, mi döntjük el.

Még hozzá ma.

Az, hogy én Hozzá tartozom, és az ő gyermeke vagyok – avagy Őt és embertársaimat gyűlölő, eltorzult jellemű rabló (a Nagy Rablónak, azaz Sátánnak a tanítványa), nem *akkor*, lottó-szerűen fog eldőlni, ha-

nem a tegnapi, a mai és a holnapi – ellene vagy mellette meghozott – döntéseim munkálják ki.

De honnan tudhatnám...

De honnan tudhatnám biztosan, hogy Isten gyermeke vagyok, és hogy ekképpen bizodalمام lehet az ítélet napjá-hoz?

Válaszoljon erre – létünk legfontosabb kérdésére – maga a Szentírás:

„Mert nem kaptatok szolgaság lelkét ismét a félelemre, hanem a fiúságnak Lelkét kaptatok, aki által kiáltjuk: Abbá, Atyám! Ez a Lélek pedig bizonyosságot tesz a mi lelkünkkel együtt, hogy Isten gyermekei vagyunk.” (Róma 8:15-16)

„Mindeneket zúgólódások és versengések nélkül cselekedjete, hogy legyetek feddhetetlenek és tiszták, Istennek szeplőtelen gyermekei...” (Filippi 2:14-15)

„Erről ismerhetők meg az Isten gyermekei és az ördög gyermekei: aki igazságot nem cselekszik, az

egy sem Istentől van, és az sem, aki nem szereti az ő atyjafiát.” (1 János 3:10)

„Ha szeretjük egymást, az Isten bennünk marad, és az ő szeretete teljessé lett bennünk.” (1 János 4:12)

„Mert az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait: az ő parancsolatai pedig nem nehezek.” (1 János 5:3)

Isten gyermekei vagyunk, ha szívbéli vágyunk megismerni az Ő igazságát, és aszerint élni. Isten igazi gyermeke szereti embertársait.¹ Alázatos, szelíd lelkülettel Jézust tekinti példaképnek, és érezve erőtelenségét, szüntelen Isten Szentlelkének segítségét kéri és Őreá támaszkodik.

Az ilyen ember nem fél meny-nyei szülője érkezésétől, hanem várán-várja azt, üdvösségére.

A rendőr kisfia nem fél édesapjától...

otthon. Hirtelen a hátsó ajtónál motoszkálás hallatszik, és a kisfiú nagy rémületére egy símaszkos, idegen férfi lép be. Kést ránt, és a gyermekre rivall:

– Egy hangot se halljak, és meg ne merj mozdulni...!

A fiúcska a sarokban reszket, míg a rabló az értékek után kutatva, a szekrényekből mindent a szőnyegre dobál.

De kint az utcán, a ház előtt hirtelen fékcsikorgás hallatszik: egy rendőr-egyenruhás férfi ugrik ki a kocsiból... az édesapa az! Valószínűleg valamelyik szomszéd gyanús mozgást észlelhetett, és értesítette őt.

Az apa pisztolyát kirántva a bejárati ajtó fele rohan. És ekkor érdekes dolog történik: a házban levő mindkét személy futni kezd – ám ellentétes irányba. A rabló a hátsó ajtón át teljes erejéből menekül – el a rendőr-édesapa elől, míg a kisfiú egyenesen a házba berontó apja felé szalad, és az örömtől szinte magán kívül veti magát annak oltalmazó karjaiba...

Furcsa! Az apa, a ház gazdája egy és ugyanazon személy: mégis, a fia meg a rabló mennyire különböző képpen viszonyulnak hozzá...!

¹ Ő, de vajon mit jelent szeretni? Ez egy állandó döntés, egy életmű: ember-szeretet, vendég-szeretet, segítő-szeretet, önfeláldozó-szeretet...

Erdei tó

Veszélyes játék

Isten akaratával azonban nem lehet játszózni. Nagy az Ő kegyelme, de a szándékosan, kitarótóan vétkezők elutasítják azt:

„Mert ha szándékosan vétkezünk, az igazság megismerésére való eljutás után, akkor többé nincs bűnökért való áldozat, hanem az ítéletnek valami rettenetes városa és a tűznek lángja, mely megemészti az ellenszegülőket.” (Zsidók 10:26-27)

Ezzel szemben ugyanezen levél ekként buzdít:

„A békeség Istene pedig (...) tegyen készségesekké titeket minden jóra, hogy cselekedjétek az ő akaratát, azt munkálván tibenetek, ami kedves ő előtt a Jézus Krisztus által, akinek dicsőség örökkön örökké. Ámen. (Zsidók 13:20-21)

Hogyan és mikor

Most pedig térjünk vissza a címben megfogalmazott kérdéshez: hogyan és mikor jön vissza az Úr Jézus?

Ez egy kétezer éves kérdés, amely a tanítványokat is foglalkoztatta:

„Mondd meg nekünk: mikor lesznek meg ezek? És micsoda

jele lesz a te eljövetelednek és a világ végének?” (Máté 24:3)

A pontos dátumot, bármennyire is vágyna rá a bennünk levő kíváncsi természet, Isten akaratából nem tudhatja senki e földön:

„Vigyázzatok azért, mert sem a napot, sem az órát nem tudjátok, amikor az embernek Fia eljő.” (Máté 25:13)

„Arról a napról és óráról pedig senki sem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül.” (Máté 24:36)

De vajon miért?

Talán azért, mert ha ezt a dátumot ismernénk, akkorra sokan számításból, hűséget tet-

tetve csatlakoznánk az Őt várókhoz.

Ám így, hitünk és türelmünk próbája révén csak az Őt valóban szeretők tartanak majd ki Őmellette.

És itt a jó hír az, hogy ezek közé minden kalotaszegi, minden magyar, sőt, az egész világ is tartozhat. Mert Isten nem akarja egyetlen ember vesztét sem:

„Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában, hanem hogy a hitetlen megtérjen útjáról és éljen. Térjete meg, térjete meg gonosz útaitokról! Hiszen miért halnátok meg...” (Ezékiel 33:11)

A vég menetrendje

A meglepő mindazonáltal az, hogy a Bibliában, mozaikdarabkákként szétszórva, a bűn történelmének végeseményei menetrendszerűen, előre le vannak fektetve. Rakjuk hát össze a darabokat!

Az Úr Jézus visszatérte és az Ő népének megszabadulása előtt egy minden azelőttinél súlyosabb világválság következik be:

„És abban az időben felkél Mihály, a nagy fejedelem, aki a te néped fiaiért áll, mert nyomorúságos idő lesz, amilyen nem volt attól fogva, hogy nép kezdett lenni, minde-

A kapun túl ugyancsak Ő vár ránk, Aki eddig is karjain hordozott

zideig. És abban az időben megszabadul a te néped: aki csak beírva találta a könyvben.” (Dániel 12:1)

Itt egy angyalnak az i.e. VI. században Dániel prófétához intézett, és a végidőről szóló szavait olvashatjuk. Az illető „könyv” pedig a Bárány Élet-Könyve, amelyikről a Jelenések könyve tesz említést (Jelenések 13:8, 20:12,15)

Ugyanerről az időről beszél az Úr Jézus Lukács 21:25-27-ben:

„És lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban, és a földön pogányok szorongása a kétség miatt, mikor a tenger és a hab zúgni fog. Mikor az emberek elhalnak a félelem miatt, és azok várása miatt, amik e föld kerekére következnek: mert az egek erősségei megrendülnek. És akkor meglátják az embernek Fiát eljöni a felhőben, hatalommal és nagy dicsőséggel.”

A tenger és a hab zúgása valószínűleg a természeti elemek felbolydulását jelenti, mely a Földünk beszennyezése miatt következik be (szökőárak, a globális felmelegedés miatti nagyméretű

Egyike a tavasz legelső hírnökeinek: lila és fehér primula

olvadás és tengerszint-emelkedés, hurrikánok, stb.)

De Isten meg fog emlékezni az Ő általa teremtett Természetet tönkretévő önző, gátlástalan emberekről is:

„És megharagudtak a pogányok, és eljött a te haragod, és a halottak ideje, hogy megítéltessenek, és jutalmat adj a te szolgálóidnak, a prófétáknak és a szenteknek, és akik a te nevedet félik, kicsinyeknek és nagyoknak: **és elpusztítsd azokat, akik a földet pusztítják.**” (Jelenések 11:18)

Azonban Isten nem szeretné, ha az Őt szeretők is megrettennének, hanem legyen mindez számukra a végső szabadulás jele:

„Mikor pedig ezek kezdenek meglenni, nézzetek fel, és emeljétek fel a ti fejetekeket: mert elközelget a ti váltságtok.” (Lukács 21:31)

Egy gyakori kérdés

Ki fog minket megőrizni és táplálni azokban a nyomorúságos napokban? Amikor nem lesz nyugdij, fizetés, termés, és minden összeomlik?

A válasz erre a legkézenfekvőbb, és a legszebb, ami nyújtható: Az, Aki népének mannát adott a pusztában, és a sziklából vizet fakasztott²; Aki Illést csoda által táplálta a Kérith-pataknál, és a sareptai özvegy házában³; Aki a Benne bízót soha el nem hagyja.

Azonban a mi részünk az, hogy már ma az Övéi legyünk, szent és tiszta életet élve:

„Aki igazságban jár, és egyenesen beszél, aki megveti a zsarolt nyereséget, aki kezeit rázván, nem vesz ajándékot, aki fülét bedugja, hogy véres tervet ne halljon, és szemeit befogja, hogy gonoszt ne lásson: az magasságban lakozik, kőszálak csúcsa a bástyája, **kenyerét megkapja, vize el nem fogy.**” (Ésajás 33:15-16)

Az Isten mellett vagy ellen való döntés kulcsa a mi kezünkben van. (A képen a magyarkapusi református templom kulcsa látható)

² 2 Mózes 16-17

³ 1 Királyok 17

Clay Cliffs (Agyagos Szirtek), Új-Zéland

A pontos menetrend

Elsősorban, Krisztus visszajövele egy minden ember által azonnal látható esemény lesz, amelyet az azt megelőző időszakban fellépő hamis Krisztusok (azaz, a Krisztust utánozni próbáló emberek vagy démoni lények) nem tudnak megtenni:

A hó alól feltörő lila sáfrány a közelgő tavasz jele

„Ha valaki azt mondja akkor nektek: Ímé, itt a Krisztus, vagy amott: ne higgyétek. Mert hamis Krisztusok és hams próféták támadnak, és nagy jeleket és csodákat tesznek, annyira, hogy elhitesék ha lehet, a választottakat is.”

„Azért, ha azt mondják majd nektek: Ímé, a pusztában van: ne menjetek ki. Ímé, a belső szobákban: ne higgyétek. Mert amiképpen a vilámlás napkeletről támad, és ellátszik egész napnyugáig, úgy lesz az ember Fiának eljövele is.”

„És akkor feltetesz az ember Fiának jele az égen. És akkor sír a föld minden nemzetsége, és meglátják

az az embernek Fiát eljöni az ég felhőiben nagy hatalommal és dicsőséggel. És elküldi az ő angyalait nagy trombitaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szelek felől, az ég egyik végétől a másik végéig.” (Máté 24:23-24, 26-27, 30-31)

Tehát: ha másnap a médiákból tudjuk meg, hogy az éjjel eljött az Úr Jézus, és már a Föld nagyjával tárgyal; ha azt mondják, ma a Fehér Házban, holnap meg a Kremlinben vagy a Vatikánban lesz – és a képernyőn a saját szemünkkel láthatjuk, amint nagy tömegek előtt szépen beszél, csodákat is tesz, és a miáttalunk elképzelt Krisztus-képhez hasonlít: ne higgyük. Nem Ő az.

Mert amikor az Úr eljön, az égen fog feltűnni, és abban a pillanatban **ott** látja meg őt minden élő – és nem lesz már szükség a médiák tudósításaira.

„Ímé eljön a felhőkkel, és **minden** szem meglátja őt, még akik őt által szegezték is⁴: és siratja őt a föld minden nemzetsége.” (Jelenések 1:7)

Másodsorban pedig angyalival érkezik, akik azonnal összegyűjtik és a felhőkre viszik fel az Ő halhatatlanságba öltöztetett választottait, együtt az ekkor romolhatatlanságban feltámadott, és a földi történelem hatezer éve során elhunyt szentekkel.

Harmadsorban, nem is érinti e földet, azaz nem száll le ide, hogy – amint sokan hiszik – egy boldog millenniumot (ezer éven át tartó uralmat) vezessen be e bűntől szennyezett világban – hanem fent, a levegőben megfordulva, visszatér minden idők hűségeseivel a mennybe.

Így hát a földön ide-oda járkáló, itt-ott megjelenő, csodatevő „Krisztusok” csak a Nagy Csaló megtévesztő eszközei lesznek.

Negyedsorban, a valódi Krisztusnak az égen való megjelenését és az ő Egyházának felragadását követően a Földön *azonnal megszűnik minden emberi élet*: vagyis, az itt maradt gonosz, Istent végleg elutasító emberek mind elpusztulnak.

Bizonyítsuk be!

Honnan is tudhatnánk mindezeket? Forduljunk ismét a Biblia ígéreihez!

A János 14:2-3 verseiben ezt olvassuk:

„Az én Atyámnak házában sok lakóhely van (...) Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek. És ha majd

⁴ Itt a leggonoszabb, Jézust halálra adó, vagy a földi történelem során Őt és követőit legjobban gyűlölő emberek (Annás, Kajafás, Júdas, Kain, Néró, stb.) rövid időre való feltámasztásáról lehet szó, akiknek meg kell látniuk az általuk meggyötört Király dicsőséges eljövételét, hogy azután rögtön újra elpusztuljanak

A hóvirág a remény és a tisztaság üzenetét közvetíti

elmegyek és helyet készítek néktek, **ismét eljövök, és magamhoz veszek titeket: hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.**”

Tehát, az Úr nem azért jön vissza, hogy itt maradjon velünk e Földön, hanem hogy *felvigyen* minket az Atyánál számunkra elkészített hajlékokba.

E testben azonban lehetetlen lenne számunkra a csillagközi űrben való nagy utazás, ezért annak egy változáson kell átmennie:

„Mert a mi országunk mennyekben van, honnét a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk, **ki elváltóztatja a mi nyomorúságos testünket, hogy hasonló legyen az Ő dicsőséges testéhez...**” (Filippi 3:20-21)

Az Úr, mielőtt Atyjához felvinné megváltottai seregét, a saját feltámadott testéhez hasonló romolhatatlan, dicsőséges testtel ajándékozik meg minket.

El tudjuk-e hinni mindezt...? Az Ő Szent Szava mondja, mely még sohasem tévedett.

A legszebb jövő

Milyen fantasztikus a megváltás története! Milyen csodálatos jövő vár ránk, szeretett olvasók, ha ma bűnbánattal a kegyelem trónusa elé borulunk, Megvál-

A Nagy-Sebes patak, Kalotaszeg hegyeiben

Tre Cime di Lavaredo (A Lavaredói Három Csúcs – Dolomitok, Dél-Tirol)

tónk drága, a bűn szennyét lemosó vérét kérve a mi beteg szívünk számára is...!

Igen, Isten nagyon szerető Atya, Aki gyönyörködik akár a legborzalmasabb bűnök megbocsátásában is – de ugyanakkor igazságos Bíró is, Aki a megátalkodott, Őt és felebarátait gyűlölő és gonoszságukhoz mindörökre ragaszkodó embereket végül – az első feltámadást követő ezer év múltán⁵ – a mennyei ítélőszék elé állítja, és cselekedeteik méltó jutalmában részesíti, hogy majd ezután megvonva tőlük az élet ajándékát – mellyel visszaéltek, és továbbra is csak visszaélnének, romlást és szenvedést okozva

5 „... és éltek és uralkodtak a Krisztussal ezer esztendeig. A többi halottak pedig meg nem elevenedének, mígnem betelik az ezer esztendő. Ez az első feltámadás.” (Jelenések 20:4-5) Az igazak és az elkárhozottak feltámadása között ezer év telik el. Akkor majd ez utóbbiak is feltámadnak, hogy az ítélőszék elé állhassanak.

maguk körül – az örök megsemmisülésben részesítse őket.

„És ha valaki nem találtatott beírva az élet könyvében, a tűznek tavába vetteték.” „Ez a második halál, a tűznek tava.” (Jelenések 20:15,14)

De most térjünk vissza az Úr Jézus nemsokára bekövetkező visszajöveteléhez. Pál erről így ír:

„Mert azt mondjuk néktek az Úr szavával, hogy mi, akik élünk, akik megmaradunk az Úr eljöveteléig, épen nem előzzük meg azokat, akik elaludtak. Mert maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből: és feltámadnak először akik meghaltak volt a Krisztusban. Azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe, a levegőbe: és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk. Annakokáért vigasztaljátok egymást e beszédekkel.” (1 Theszalonika 4:15-18)

E versekből tisztán meglátszik, hogy mindkét csoportnak (mind a megholt és feltámadott, mind a még életben levő szenteknek) az Úrral való találkozása a felhőkön lesz, és nem itt lent: azután mindig Vele maradunk. De hol? Lejövünk ide? Nem! Hanem amint a János 14:2-3 verseiből már láttuk, Ő nem azért jön el, hogy itt maradjon velünk, hanem hogy elvigyen magával a mennyei otthonokba.

De: ki marad életben e Földön Jézus éz igazak mennybe való távozása után?

A Jelenések 6. fejezetében azt olvassuk, hogy Jézus visszajövelekor:

„... minden sziget és hegy helyéből elmozdítaték. És a földnek királyai és a fejedelmek és a gazdagok és a vezérek és a hatalmasak, minden szolga és minden szabad, elrejték magokat a barlangokba és a hegyeknek kőszikláiba, és mondának

a hegyeknek és a kőszikláknak: Essetek mi reánk, és rejtsetek el minket annak színe elől, aki a királyiszekben ül, és a Bárány haragjától: mert eljött az ő haragjának nagy napja; és ki állhat meg?" (14-17. versek)

„És akkor meg fog jelenni a törvénytáposó, akit megemészt az Úr az ő szájának lehelletével, és **megsemmisít az ő megjelenésének feltűnésével.**” (2 Thesszalónika 2:8 – lásd még: Ézsaiás 2:19-21 és 11:4 verseit)

Ezekből az igeversekből kitűnik az, hogy Jézus megjelenését a megtéretlen, törvényét semmibe vevő emberek nem tudják elviselni, és megsemmisülnek – hogy majd az ezer év után egy kis időre feltámadjanak, és megítéltetve a végső, azaz második halálban részesüljenek. Így hát ezer éven át itt lent a – végidő eseményei és az utolsó hét csapás miatt amúgy is tönkrement – Földön, szünetelni fog minden emberi élet.

De hát a gonoszok végső elpusztítása összeegyeztethető-e Jézus szeretetével?

Jó. Gondoljuk csak át a másik lehetőséget: Isten feltámasztja az összes megtéretlen embert, és

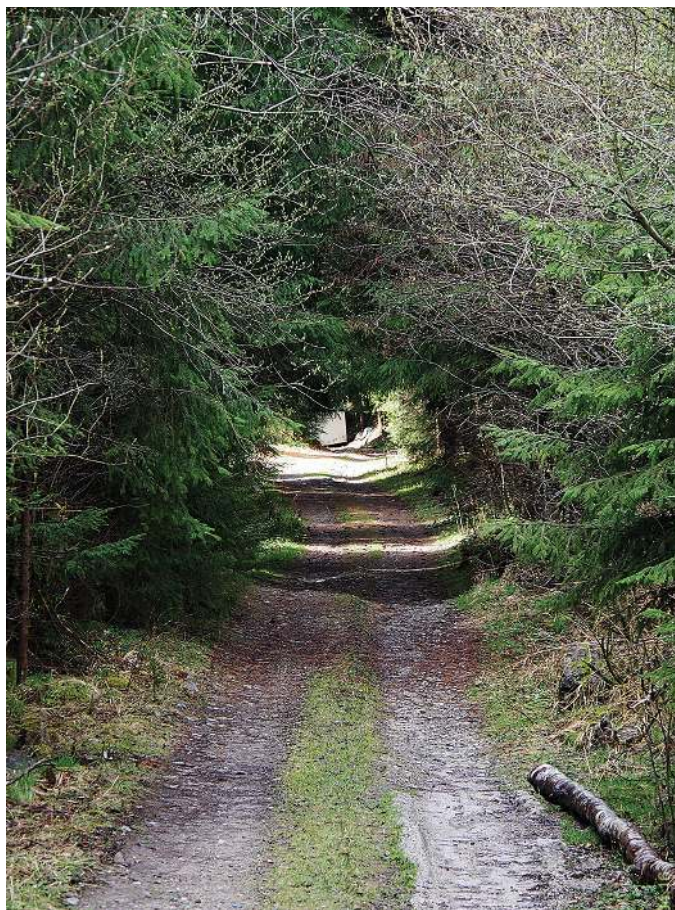
egy üres bolygóra helyezi mindannyiukat valahol a világűrben, és azon túl békén hagyja őket – tegyenek, amit csak jónak látnak.

El tudnánk-e képzelni az ott beálló állapotokat? Amikor az összes valamikor élt, gonosszaggal és gyűlölettel telt emberre már nem hatna a Szentlélek fékező ereje?

Minden valóság szerint, a szenvedések rettenetes kavalkádját kirobbantva, rövid idő alatt újból elpusztítanák egymást.

De Istennek nincs szüksége még egy ilyen fájdalmas kísérletre.

Aki itt és most nem tér vissza Hozzá, az Élet Urához, az elszakítja magát a világegyetemben létező élet egyedüli forrásától,

Jézus az út, az igazság, és az élet.
(Erdei út a Nagy-Sebes völgyében.)

és teljesen életképtelenné válik.

Mert szeretet nélkül nem létezhet élet.

Istenhez való visszatérés nélkül pedig a mi száraz, üres szívünk nem képes szeretni.

Már akkor...

Pál szinte kétezer évvel ezelőtt így írt: „mi, akik élünk”. Ő akkor úgy remélte, hogy még életében megpillantja a visszatérő Krisztust.

Ez volt különben minden idők hűségeseinek leghőbb vágya.

Talán a te és az én életemben fog ez nemsokára beteljesedni, kedves olvasó?

Lassan a befejezés felé közeledünk. Gyertek, tekintsünk meg egy ideillő szép igét!

Pál apostol ekként bátorítja a korintusi testvéreket:

Elhagyott istállók Tarányoson

„Ímé egy titkot mondok néktek. Mindnyájan ugyan nem aluszunk el, de mindnyájan elváltozunk. Nagy hirtelen, egy szempillantásban, az utolsó trombitaszóra. Mert trombita fog szólni, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk.”

„Mikor pedig ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik, és e halandó halhatatlanságba öltözik, akkor beteljesül amaz ige, mely meg vagy on írvá: Elnyeletett a halál diadalra.” (1 Korintus 15: 51-52, 54)

Igen: nemsokára büntől megkínzott testünk helyett egy romolhatatlan, dicsőséges testet kapunk, amelyben képesek leszünk drága Urunkkal együtt örökkön-örökké, kimondhatatlan boldogságban élni.

Vágyunk-e hön e pillanatra, kedves olvasók?

Milyen lesz vajon az örök élet?

Mai elménkkel nem vagyunk képesek felfogni a végtelen milliárd évek valóságát.

„Amiket szem nem látott, fül nem hallott, és embernek szíve meg se gondolt, amiket Isten készített az őt szeretőknek.” (1 Korintus 2:9)

Bízzunk hát Istenben, hogy Ő, a szerető mennyei szülők, a legcsodálatosabbat, a legjobbat készítette el számunkra.

„És az Isten eltöröl minden könyvet az ő szemeikről: és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az esők elmúltak.” (Jelenések 21:4)

És még egyszer a „mikor-ról”...

Habár a napot és az órát nem tudhatjuk, van Jézus Urunk részéről egy biztos jelünk:

„És az Isten országának ez az evangéliuma hirdettetik majd az egész világon, bizonyosságul minden népnek: és akkor jő el a vég.” (Máté 24:14)

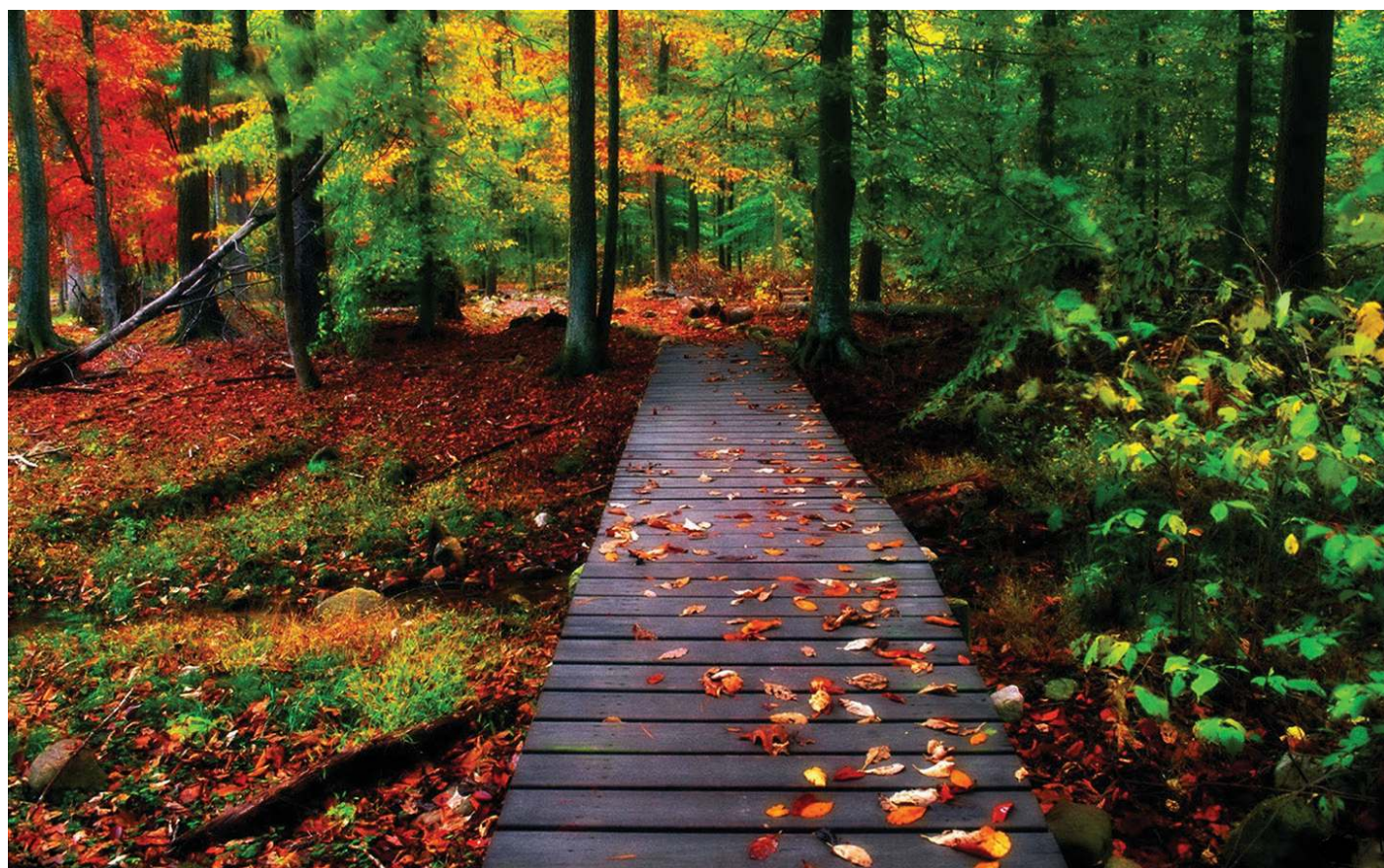
És itt már a mi részünk is felsejlik, amelyet Isten éppen ránk, gyarló emberekre bízott: szeretnél-e, drága kalotaszegi testvérem, az Ő országának előmozdítója lenni?

Ehhez neked és nekem, Isten ereje által, egy Őrá mutató életet kell élnünk.

Ha szavaink, cselekedeteink, gondolataink és egész lényünk az Ő, általunk megélt evangéliumát hirdeti, akkor, bárhol is legyünk – itt, vagy a világnak valamely távoli pontján – beteljesítjük bizonyosságtevő, szent, keresztyéni hivatásunkat, siettetve ezáltal e Föld szenvedéseinek végét, és az új, csodálatos világ eljövételét.

Az Úr segítsen meg minket mindezekre. Ámen.

Jancsó Erik,
Szászfenes

Magunkat teljesen Krisztusra bízva, Ő átvisz majd az örök életbe

Kalotaszegi mese

Az ötödik

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy falucska, és abban élt-éldegélt egy ember meg egy asszony. Volt nekik két szép lányuk, meg egy fiuk. Boldog család voltak – azaz lettek volna – ha mindannyian szerették volna. Azt, Akitől mindent kaptak: a Teremtő Istent.

De sajnos, habár a szülők és a két nagyobbik lány átadta már szívét az Úrnak, a legkisebb, a fiú ezt semmiképpen sem akarta. Ő a saját útját járta, és zavarta minden, aminek köze volt Istenhez és valláshoz.

Egy nap a család istentiszteletre indult. A fiú nem akart velük menni, de végül is nagy nehezen meggyőzték.

„Jól van, elmegyek – gondolta magában – de egyáltalán nem fogok odafigyelni.”

És így is lett. Az istentisztelet elkezdődött, és volt benne, ahogyan szokott: ének, prédikáció meg ima, de a fiatalember, ott hátul, semmire sem figyelt oda, hanem csak várta, mikor lesz már vége az egésznek.

Csak hogy egy órán át kibírni valahol teljesen tétlenül – nem könnyű.

Unatkozott is szegény fiú kegyetlenül. Mitévő is legyen? Gondolt hát egyet, és mindvégig a terem közepén levő csillárt bámulta. Ebben pedig öt körté-

nek volt hely, ám az egyik nem égett.

„Na, jó kis hívek ezek – morfondírozott – egész héten át nem volt képes valamelyikük felmász-

ni, és kicserélni azt a kiégett körtét!”

Mind csak ezen rágódott, és ennek alapján meg is alkotta lesújtó véleményét az egész társaságról.

Hazamentek, és a terve sikerrel járt: egy szóra sem emlékezett, mintha ott sem lett volna!

Eljött a lefekvés ideje, és ágyba bújt. De azon éjjel nem jött a szemére álom. Hánykolódott, forgolódott, és már éjfele járta, de nem tudott elaludni: egyre csak azt a mennyezetről lógó csillárt látta maga előtt.

Négy körte égett, az ötödik pedig nem.

Vergődött, szorította szemét, de az éjszaka sötétjében is ott volt előtte a kép: négy égő villanykörte, és közöttük az ötödik, a kiégett.

És hirtelen egy gondolata támadt:

„Én vagyok az a kiégett, sötét körte! A szüleim és a nővéreim kedvesek, mindenkit szeretnek, állandóan értem aggódnak és imádkoznak: ők az égő villanykörtek. De én mire vagyok jó...? Én kinek világítok? Valójában senkit sem szeretek: sem Istent, sem az embereket...!”

Gyötrődött, sóhajtozott, míg len nem bírta tovább: térdre borult ágya mellett, és azon az éjjelen átadta életét Istennek.

Mi meddig várunk még? Kié a szívünk? Ki van az első helyen életünkben?

Bűn-szeretők vagyunk-e, vagy bűn-gyűlölők, mint Jób? (Lásd Jób 1:8-at)

Működik-e még a lelkiismeretünk? Halljuk-e még a Szentlélek unszólását? Jézus ezt mondta:

„Ti vagytok a világ világossága.” (Máté 5:14)

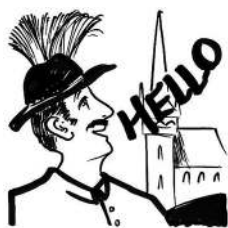
De csak akkor világíthatunk, ha a világosság igazi forrását, Jézust követjük:

„Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága.” (János 8:12)

Engedjük hát hogy ma gyújtsa meg bennünk Isten a hit és a szeretet lángját! Az Ő kegyelméből. Ámen.

(J.E.)

Kalotaszegi Angolóra

Kedves Olvasók!

A decemberi szám angol leckéből kimaradt az első, bevezető mondat. Próbáljuk meg valahogy beírni a **Lesson two / Második lecke** cím mellé:

„A vendégek belépnek János házába. A felesége, Ilona fogadja őket a tisztaszobában:”...

S ezután következik a párbeszéd:
– Oh, hello! Please come in! ... stb.
Szíves elnézésüket kérjük!

A negyedik lecke írásbeli házi feladatának megoldása:

- 1). (He, David, taxi-driver)
– What is his name?
– His name is David.
– What is his job?
– He is a taxi-driver.
- 2). (She, Ann, cashier)
– What is her name?

- Her name is Ann.
 - What is her job?
 - She is a cashier.
 - 3). (They, Linda and Mary Lou, sewers)
– What are their names?
– Their names are Linda and Mary Lou.
 - What are their jobs?
 - They are sewers.
 - 4). (You, Donald, doctor)
– What is your name?
– My name is Donald.
– What is your job?
– I am a doctor.
- Thank you!

Lesson five / Ötödik lecke: A photo-album

Ann and John are in Kate's house, near London.

They are looking at a photo-album.

- Oh, Kate, what a nice picture!
- We are on our farm in Sussex¹ in it.
- Look! Who is that?
- He is my brother James. He is an engineer.
- And who is she?
- She is his fiancée, Mary.
- And who are they?
- They are our good neighbours, Fred and Bill.
- They are farmers.
- And what is that?
- That is an old threshing-machine.
- And these, near the barn?
- They are bales of hay.
- For the cows, you know.
- Oh, I see.

And what are those creatures, in the shade, under the trees?

- Oh, they are our beautiful poneys, Kim and Lara.
- And who are these?
- The old man and the woman, on the right?
- They are my grandparents.
- This is their farm.
- They are wonderful people.
- I love them so much!

Enn end Dzsán ár in Kéjtsz háusz, niä Landän.

Ďěj ár luking et ä fäutäu elbäm.

Äu, Kéjt, uát ä nájsz pikcsär!

Ui ár an áuä fárm in Szásziks in it.

Lúk! Hu iz Ďet?

Hi iz máj brádä Dzsejmz. Hi iz än endziniä.

End hú iz si?

Si iz hiz fiánszěj, Meri.

End hú ár Ďěj?

Ďěj ár áuä gud néjbäz, Fred end Bill.

Ďěj ár fármäz.

End uat iz Ďet?

Ďet iz än äuld ĥresing-mäsín.

End Ďíz, niä Ďä bán?

Ďíz ár béjlv av héj.

Fó Ďä káuz jú näu.

Äu, áj szí.

End uát ár Ďäuz krícsäz, in Ďä séjd, ándä Ďä tríz?

Äu, Ďěj ár áuä bjútiful päuníz, Kim end Lára.

End hú ár Ďíz?

Ďä äuld men end Ďä vumän an Ďä rájt?

Ďěj ár máj grendperänts.

Ďisz iz Ďäá fárm.

Ďěj ár uandärful pipäl.

Áj láv Ďem száu mács!

Anna és János Kati házában vannak, London mellett.

Ők egy fénykép-albumot nézegetnek.

Ó, Kati, milyen kedves fénykép!

A Sussex-i farmunkon vagyunk rajta.

Nézd! Kicsoda az?

Ő az én (fiú)testvérem, James (Jakab). Ő mérnök.

És kicsoda ő?

Ő az ő jegyese, Mária.

És kik ők?

Ők a mi jószomszédaink, Fred és Bill.

Ők farmerek.

És mi az?

Az egy régi cséplőgép.

És ezek, a csűr mellett?

Ők (Azok) széna-bálák (kötegek).

A teheneknek, tudod.

Ó, látom (értem).

És mik azok a teremtmények, az árnyékban, a fák alatt?

Ó, ők a mi szép pónijaink, Kim és Lara.

És kik ezek?

Az idős férfi és nő a jobb oldalon?

Ők az én nagyszüleim.

Ez az ők farmjuk.

Ők csodálatos emberek.

Annyira (oly nagyon) szeretem őket!

¹ Sussex (jelenleg East és West Sussex): grófság a brit sziget déli partján, Londontól délre

Exercises / Ekszäszejisz / Gyakorlatok

1). Olvassuk el a szöveget többször, a magyar kiejtés segítségével.

2). Olvassuk el figyelmesen a magyar fordítással együtt. (Füzetünkbe lejegyezhetjük az új szavakat, kifejezéseket.)

3). Takarjuk le a kiejtést, és olvassuk el a szöveget.

4). Takarjuk le az első két oszlopot, és csak a magyar fordítást olvasva, próbáljuk visszamondani az angol szöveget.

Two grazing ponies in an oak-forest / Tú gréjzing pāuníz in ān āuk far-
iszt / Két legelésző póni egy tölgyerdőben

Attention! / Ātensān! / Fi- gyelem!

this-that (ōis-ōet): ez-az

these-those (ōíz-ōāuz): ezek-azok

For example / Fōr igzāmpāl / Például:

This is our farm. / Ez a mi farmunk.

That is an old threshing-machine. / Az egy régi cséplőgép.

These are our ponies. / Ezek a mi pónijaink.

Those are bales of hay. / Azok széna-bálák.

Question words (Kueszcsān uādz) What and Who / A What és a Who kérdőszavak

What? / Uāt? / Mi?

• Singular /Szingjulār /Egyes szám

What is this/that? – Mi ez/az?

This/That is a farm-waggon (fām-uegān). – Ez/Az egy szekér.

• Plural / Plūrāl / Többes szám

What are these/those? – Mik ezek/azok?

These/Those are apple-trees (epāl-tríz) – Ezek/Azok almafák.

Who? / Hū? / Ki?

• Singular

Who is this/that? – Ki ez/az?

This/that is my friend. – Ez/Az az én barátom.

Or/Vagy:

Who is he/she? – Ki ő (férfi, nő)?

He is my grandfather (grendfāđār). – Ő az én nagyatám.

She is my grandmother (grendmāđār). – Ő az én nagymamám.

• Plural

Who are these/those? – Kik ezek/azok?

These/Those are my neighbours (néjbāz). – Ezek/Azok az én szomszédaim.

Or:

Who are they (đēj)? – Kik ők?

They are my neighbours.

Exercise / Ekszäszejisz / Gyakorlat

Keressük ki a szövegben az alábbi szavakat és kifejezéseket, és írjuk melléjük a magyar megfelelőjüket.

- nice:
- good:
- beautiful:
- old:
- wonderful:

Farmhouse in East-Sussex / Fārmhāusz in ĩszt-Szásziksz /
Farmház Kelet-Sussexben

Old threshing machine

- photo-album:
- picture:
- neighbours:
- farmers:
- grandparents:
- people:
- house:
- farm:
- barn:
- threshing-machine:
- bales of hay:
- ponies:
- cows:
- creatures:
- trees:
- brother:

- engineer:
- fiancée:
- near London:
- near the barn:
- under the trees:
- in the shade:
- so much:
- on the farm:
- on the right:

Attention!

- brother – sister (*brádär – szisztär*): fiú- és lánytestvér
- **Az *r* kiejtése:** az angolban az *r* hangot alig ejtjük ki, inkább csak oda képzeljük (a magyar erős *r* helyett egy gyenge *r* kiejtést használunk).
- *fiancé-fiancée (fianszėj-fianszėj)*: férfi és női jegyes. Ezen két, francia eredetű szót picit különbözően írjuk, de ugyanúgy ejtjük.
- bales of hay, vagy hay bales; ugyanígy, straw bales - straw (*sztra*): szalma

The possessive “s”

Kate's house: a 's' ("possessive s" / *păuszesszív esz* / „birtokos sz”) a birtokviszonyt jelöli.

Például:

Mary's car (*kár*); John's friends (Mary autója, John barátai), stb.

Példák:

James is Kate's brother. He is Mary's fiancé.

Mary is Kate's friend. She is James' fiancée.

Megjegyzés:

Ha az illető főnév *s*-ben végződik, akkor a birtokviszonyt jelölő *s*-t már nem írjuk ki, hanem csak a hozzá tartozó aposztróft. Például:

– James' house, our grandparents' farm, stb.

Ez esetben a kiejtés egy hosszabb *s* lesz.

Object Pronouns (Tárgy esetű személyes névmás)

Kate, a nagyszüleiére gondolva, így szól:
– I love them so much! (Oly nagyon szeretem őket!)

A *them* a *they* (ők) személyes névmás tárgyi esete.

– I love you. Szeretlek téged/titeket.

– I love him. Szeretem őt (férfit).

Straw bales / *Sztra béjlz* / Szalma-bálák (kötegek)

– I love her. Szeretem őt (nőt).

– I love them. Szeretem őket.

(E témáról majd a későbbiekben tovább beszélünk.)

Attention!

Let's count (kánt)! / Számoljunk!

Először egytől tizenkettőig (lásd a januári leckét):

– One, two, three... twelve.

Most pedig tovább:

13 – thirteen (*thärtín*)

14 – fourteen (*fortín*)

15 – fifteen (*fiftín*)

16 – sixteen (*szikstín*)

17 – seventeen (*szevántín*)

18 – eighteen (*éjtín*)

19 – nineteen (*nájtín*)

20 – twenty (*tuenti*)

Homework

Translate into English! / *Tránszléjt intu Inglis!* / Fordítsuk le angolra!

1). – Hova valók vagytok?

– Mi Magyarországról vagyunk.

2). –Hogy hívják őket? (azaz: Mik az ők neveik?)

– Az ők nevük Bill és Fred.

– Hova valók ők?

– Ők Londonból vannak.

3). –Jane orvos?

– Nem. Ő tanár.

4). – Ki ő?

– Ő az én testvérem, János.

– Mi a mestersége?

– Ő autószerelő.

5). – Kik ők?

– Ők az én nagyszüleim.

6). – Ki ez itt, a jobb oldalon?

– Ő az én lánytestvérem, Anna.

7). – Mi ez, a csűr mellett?

– Ez egy köteg széna.

8). – Mik azok, a fák alatt?

– Ők a mi teheneink és pónijaink.

9). – James orvos. Mary az ő jegyese.

Torontó, Kanada

Anna Mary lánytestvére. Ő Frednek a jegyese.

10) – A barátaim házában vagyok, Budapest mellett. Nagyon szeretem őket.

Most pedig egy bibliai lgeverssel búcsúzunk:

„Love your enemies, and pray for those who persecute you...” (Matthew 5:44) / *Láv jór enämíz, end prēj for đāuz hú pārszikjút jú...* – Metjú fájv, fórti-fór / „Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket... – Máté 5:44)

Sok sikert!

(J.E.)

Doctor and her patient / *Daktār end hār pējsānt* / Orvos és páciense

Kiemelt hírek

Magyarország: A kormány célja, hogy összeegyeztethető legyen a család és a karrier

A kormány a családpolitikájában igyekszik azt a szempontot érvényesíteni, hogy **a család és a**

Idéntől átálltak a feladatalapú finanszírozásra, amely azt jelenti, hogy a településeknek ma kevésbé vagy nem ráfizetéses egy bölcsőde működtetése. A költségeket finanszírozzák az önkormányzatoknak – tette hozzá az államtitkár.

Fotó: Botár Gergely/kormany.hu

karrier ne egymást kizáró, hanem egymást segítő, támogató elem legyen az emberek életében – jelentette ki az *Emberi Erőforrások Minisztériumának* család és ifjúságügyért is felelős államtitkára csütörtökön egy a témában rendezett budapesti konferencián.

Novák Katalin az ezt segítő intézkedések között felsorolta a *Gyed-extra* bevezetését, a *Gyes* harmadik évének a visszaadását, a bölcsődeépítési programot, a bölcsődei rendszer szabályozásának átalakítását, azaz az új típusú, rugalmasabb bölcsődei formák létrehozását, valamint a bölcsődei dolgozók béremelését.

Novák Katalin a *Három királyfi, három királylány* mozgalom által a házasság hetében, a *Családok éve* 2018 programsorozat keretében szervezett *Család és karrier?* című konferencián kiemelte azt is, hogy a bevezetett támogatásokkal kapcsolatban igyekeznek elérhetőbbé tenni az információkat és egyszerűbbé tenni az ügyintézkést. Példaként említette, hogy a családi otthonteremtési kedvezményénél eddig 23 féle papírt kellett leadni az igényléskor, most akár 4-5 is elég lehet.

Beszélt arról is, hogy országszerte helyi központok segítik majd a nők rugalmas foglalkoztatását, ezek a következő hetekben nyílnak meg.

Novák Katalin kiemelte: a család is lehet olyan életút, karrier, amelyet valaki magának választ. **A főállású anyaság arról szól, hogy valaki úgy dönt: a családját tekinti a karrierjének - mutatott rá Novák Katalin, hozzátéve:** van még teendő azért, hogy a család valódi karrier lehessen, amikor az ember úgy tud kiteljesedni, hogy közben nem kell lemondania bizonyos dolgokról, illetve választását „a lehető legtöbb formában” ismerik el.

MTI (Magyar Távirati Iroda),
2018, február 15

Katalónia: Lemondott az elnökjelöltségről Carles Puigdemont

Visszalépett az elnökjelöltségtől Carles Puigdemont október végén leváltott katalán vezető, a Twitter-oldalán közzétett videóüzenetében csütörtökön.

A politikus **utódjául Jordi Sánchezt nevezte meg**, aki pártja, az Együtt Katalóniáért (Junts per Catalunya) választási listájának második helyén jutott be a katalán parlamentbe a december 21-i választáson.

Sánchez október 16-a óta előzetes letartóztatásban van, mivel a Katalán Nemzetgyűlés (ANC) vezetőjeként tüntetést szervezett szeptember 20-án a katalán kormány gazdasági tanácsosának barcelonai hivatalához, az odabent házkutatást tartó spanyol csendőrök pedig órákig nem tudták elhagyni az épületet a tiltakozó tömegtől, amely autóikat is megrongálta.

Puigdemont a „béke embereként” jellemezte őt, aki szerint „igazságtalanul” van börtönben.

A volt elnök bejelentette: nemzetközi jogászok egy cso-

portja a nevében keresetet nyújtott be az ENSZ Emberi Jogi Bizottságához a spanyol állammal szemben az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának, valamint a polgári és politikai jogok megsértése miatt.

„Katalónia elnyerte a jogot, hogy független, demokratikus köztársasággá váljon, és ez a cél megmászható” – hangsúlyozta, hozzátéve, hogy ezért folytatniuk kell ezt a politikát országon belül és kívül is.

Carles Puigdemont Brüsszelben rögzített üzenetében megerősítette szándékát, hogy **nem vonul vissza**, és elmondta, hogy a következő napokban ünnepléses gyűlésre hívja a katalán parlament tagjait ennek „az új időszaknak” az előmozdítása érdekében, továbbá azért, hogy létrehozzák az úgynevezett **Köztársaság Tanácsát**, amely a katalán kormányral együtt dolgozna tovább a katalán függetlenség érdekében.

„Nem vesztett soha egy olyan nép sem, amely megőrizte méltóságának védelmét, tartott az sok vagy kevés ideig, de türelemmel, kitartással, állhatatossággal, mindig nyertek” – jelentette ki, majd hozzátette: **bízunk abban, hogy egy nap szabad emberként térhet vissza Katalóniába.**

A politikus négy hónapja van önkéntes száműzetésben a belga fővárosban, ahova a spanyol igaz-

Március 11-én, vasárnap Barcelonában ezrek vonultak az utcára kérve a független katalán köztársaság azonnali megeremtését.
(„Köztársaságot MOST!” – katalánul)

ságszolgáltatás elől menekült, mivel bírósági eljárás indult ellene a tavaly október 1-i függetlenségi népszavazás alkotmányellenes megrendezése, és a katalán függetlenségi nyilatkozat elfogadása miatt.

(Kitekintő – Külügyi Gyorsposta
2018. március 02, péntek.
(Európai ügyek. Forrás: MTI)

Március 22: Lemondott Jordi Sánchez is

Jordi Sánchez már öt hónapja van előzetes letartóztatásban, és **hiába nyújtott be azóta több szabadlábra helyezési kérelmet is, azokat a bíróság minden alkalommal elutasította.**

A politikus ezért szerdán, március 21-én, levélben tudatta a katalán parlament elnökével, hogy ő is visszalép a jelöltségtől.

Roger Torrent, a katalán parlament elnöke, a frakcióvezetőkkel

való egyeztetést követően bejelentette, hogy az új elnökjelölt **Jordi Turull.**

Jordi Turull az október 27-én leváltott katalán kormány tanácsosa és szóvivője volt, és más volt kormánytagokkal együtt november elején egy hónapra előzetes letartóztatásba került. Később óvadék ellenében szabadlábra helyezték, **de ellene is bírósági eljárás zajlik** az alkotmányellenesen megtartott függetlenségi népszavazás megrendezése és a katalán függetlenségi nyilatkozat elfogadása miatt.

(Forrás: Kitekintő – MTI)

*

Egy kis nép küzd függetlenségéért, törvényes eszközökkel napjaink állítólag szabad, demokratikus Európájában. De sem az ők függetlenségük – sem bárki másé – nem szolgálja a háttérben levő erők mindent összemoszni, globalizálni és uralni akaró szándékait. ■

Hirdetések

❖ Eladó különbejáratú, 3 szobás tömbházlakás Bánffyhunyadon, a Republicii 8 zónában (a Körös és a főút között). A lakás köztes szinten található, tehát nem a földszinten, és nem az utolsó emeleten. Érdeklődni lehet a 0036 94 361 735 (mobil), vagy a 0036 70 94 31 753 (kábeles) magyarországi telefonszámokon.

❖ Kedves Kalotaszegiek! Néprajzi gyűjteményembe vásárolnék régi kerámiát, tányérokat, kancsókat, régi kályhát, kályhacsempéket, régi festett bútort, festett ládát, régi textíliát, népviseletet és egyéb néprajzi tárgyakat, melyektől Önök hajlandók megválni. Várom hívásaikat: István, 0745 397 133

Hibakiigazítás

A múlt havi (februári) szám 18. oldalán a győromonostori templom alatti szövegbe hibás adatokat közöltünk (azaz: templom: XV. század, torony: 1770).

Egyik kedves olvasónk részéről jogos megjegyzés érkezett, és ezt közöljük most.

„A magyargyőromonostori templom Kalotaszeg **legrégebbi** egyházi építménye. A főhajó **1196-ban** épült és ciszterci, majd bencés monostortemplomként működött hosszú ideig (innen a település neve is).

Ezt az épületet az első tatárjáráskor alkalmával feldúlták, de a majd két méter vastagságú templomfalak megmaradtak. A hajlékot felújították, és **ekkor (a 13. század második felében)** építették hozzá az ikertornyokat. A második torony 1647-ben omlott le, feltehetően egy természeti katasztrófa következményeként.” (H.Zs.)

Figyelem!

Kalotaszeg Reménye Olvasói Klub

Kedves Olvasók!

2018 május 1-től kezdve megalakul a **Kalotaszeg Reménye Olvasói Klub**. A klubtagok a következőkben részesülnek:

- Havonta kiszállítjuk nekik a *Kalotaszeg Reménye* című lapot
- Mozgó könyvtár: kérésre számos, házhoz szállított könyvcímbeől választhatnak, 1-2 hónapos időtartamra
- Ingyenes tanácsadás: ugyancsak kérésre, házassági, gyermeknevelési és egyéb lelki problémák megoldása érdekében keresztény tanácsadókkal hozzuk kapcsolatba
- Ingyenes hirdetési lehetőség
- Különböző eseményeken való ingyenes vagy kedvezményes részvétel
- Bizonyos alkalmakra ajándék könyvek, stb.

A *Kalotaszeg Reménye Olvasói Klub* minimális tagságdíja **egy évre** (azaz, a 2018 május-2019 április időszakra) **20 lej**, amelyet e hónaptól kezdve lehetőleg április végéig nyújthatnak át terjesztőinknek.

A nagyon kis jövedelműeknek kérésre 50 százalékos kedvezményt biztosíthatunk.

Kalotaszeg: Nadasmente: Kisbács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegénye. *Peremvidék:* Kajántó és Györgyfalva. *Havasalja és környéke:* Szászfenes, Magyarlóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarkapus, Kiskapus, Győrvasárhely. *Felszeg:* Győromonostor, Körösfő, Sárvásár, Nyárszó, Bánffyhunyad, Kalotadámos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókerke. *Alszeg (Almás völgye):* Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábon, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

E-mail:

kalotaszegremeny@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.kalotaszegremeny.ro honlapról.

Tel: **0749 021 935**

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

Bankszámla: Asociația „Pro Scriptura”, Conturi Banca Transilvania: RO 72 BTRL RON CRT 0383 906 901 (lejben), RO 22 BTRL EUR CRT 0383 906 901 (euróban).

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

Készült: a *Viața și Sănătatea* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdemenyezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kéréseiket telefonhívás, SMS, e-mail vagy postai levél útján, a fenti címen. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.